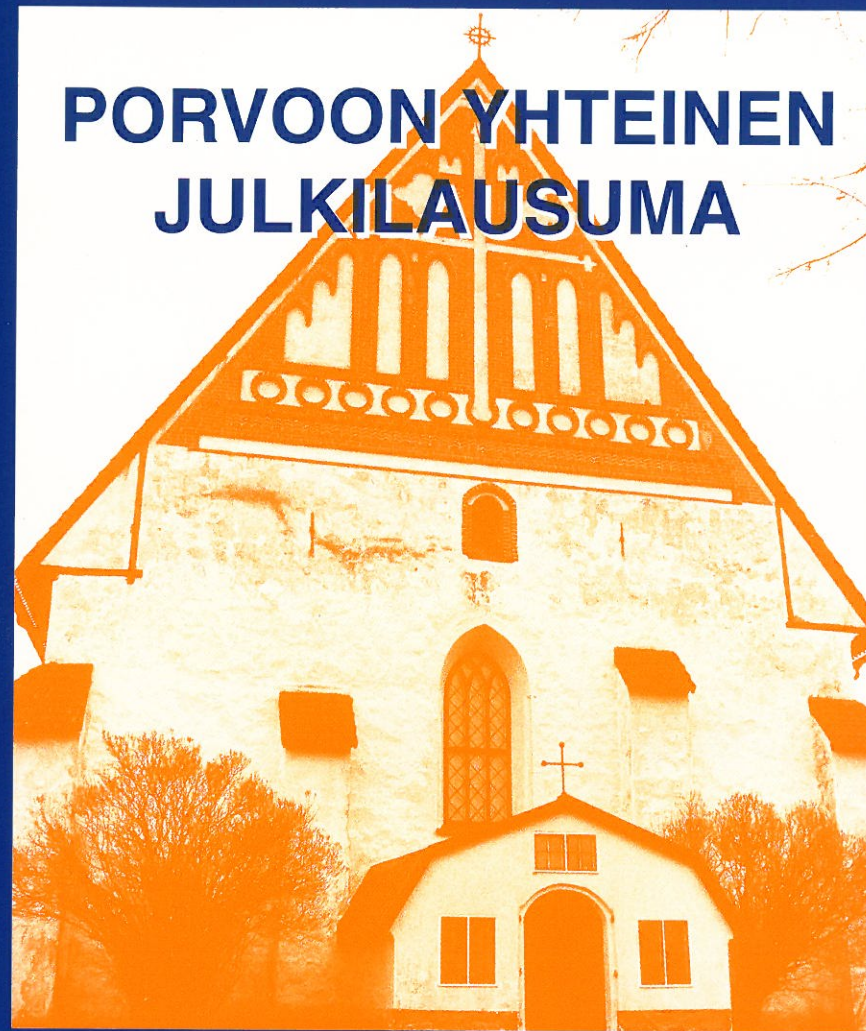

Neuvottelut

Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen
sekä

Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen
välillä

PORVOON YHTEINEN JULKILAUSUMA

Suomen ev.-lut. kirkko
Kirkkohallituksen ulkoasiain osasto

Neuvottelut
Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen
sekä
Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen
välillä

PORVOON YHTEINEN
JULKILAUSUMA
The Porvoo Common Statement

*Englanninkielinen alkuteksti hyväksytty
Järvenpäässä 9.–13. lokakuuta 1992
2. laitos, uusittu suomennos*

Suomen ev.-lut. kirkko
Kirkkohallituksen ulkoasiain osasto
Kirkkohallitus
Helsinki 1995

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
PUHEENJOHTAJIEN ESIPUHE	5
I TILANNEKATSAUS	11
A Uusia mahdollisuuksia	11
B Yhteinen perustamme kirkkoina	12
C Yhteinen tehtävämme tänään	13
II KIRKON OLEMUS JA YKSEYS	15
A Jumalan valtakunta ja kirkon salaisuus ja tarkoitus	15
B Yhteyden luonne ja ykseyden päämäärä	18
III MISTÄ ME OLEMME YKSIMIELISIÄ USKOSSA	21
IV PIISPUUS KIRKON APOSTOLISUUDEN PALVELIJANA	28
A Koko kirkon apostolisuus	28
B Apostolinen virka	30
C Piispanvirka apostolisen sukseesion palvelijana	32
D Historiallinen piispuus merkinä	33
E Uusi vaihe	34
V KOHTI LÄHEISEMPÄÄ YKSEYTTÄ	36
A Yhteinen julistus	36
B Yhteiset juhla jumalanpalvelukset	38
C Laajempi ekumeeninen sitoutuminen	38
Keskustelujen kokoukset	40
Osanottajat	40
Valikoima kokouksissa pidettyjä esitelmiä	43
Keskusteluihin osallistuneet kirkot	44

ISBN 951-9301-77-1

Suomennos:

Arvi Seppänen

Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 1995

Puheenjohtajien ESIPUHE

1. Pohjois-Euroopassa on viime vuosina tapahtunut dramaattisia muutoksia. Kaupassa, kasvatuksessa, matkailussa ja ympäristökysymysten selvittelyssä kehitetään aktiivisesti uusia yhteyksiä Pohjoismaiden-Baltian ja Britteinsaarten-Irlannin alueille. Tällä nopeasti muuttuvalla näytämöllä on anglikaanisilla ja luterilaisilla kirkkoilla tärkeä rooli. Käsillä olevassa asiakirjassa tarjoaa visionsa kaksitoista mainittua kirkkoa – joiden jäsenmäärä on yhteensä noin 50 miljoonaa kristittyä – ja jotka nyt ovat nyt pyrkimässä läheisempään yhteyteen ja liittymässä eri tavoin käytännön yhteistoimintaan toteuttaessaan tehtävänsä tämän päivän maailmassa.¹ On suuri ilo, että läntisen kristikunnan anglikaaninen ja luterilainen säie, joilla on niin monia yhteisiä juuria ja jotka ovat piirteiltään silmiinpistävän samanlaisia, ovat löytäneet tällä vuosisadalla toisensa ja alkanee kasvaa läheisemmin yhteen.

2. Porvoon yhteisen julkilausuman syntyyn ovat vaikuttaneet monet tekijät. Ensimmäinen niistä oli sarja teologisia neuvotteluja, joita käytiin anglikaanien ja luterilaisten välillä Pohjoismaiden ja Baltian alueella vuosina 1909–1951, sekä näistä neuvotteluista syntyneet sopimukset.² Toiseksi nämä kirkot oppivat tuntemaan toinen toisensa entistä paremmin yhteisissä tapahtumissa, jotka eivät suoraan liittyneet kirkkojen yhteysneuvotteluihin, ennen muuta anglo-skandinaavisissa teologisissa konferensseissa (vuodesta 1929 lähtien) ja pastoraalikonferensseissa (vuodesta 1978 lähtien), ja jotka jatkuvat edelleen. Kolmanneksi on syntynyt maailmanlaajuinen uusi teologinen ilmapiiri niissä kahdenkeskisissä ja monenvälisissä ekumeenisissa dialogeissa 1970- ja 80-luvuilla, mistä ovat todistuksina erityisesti seuraavat raportit: Pullach 1973, Lima (BEM) 1982, Helsinki 1982, Cold Ash 1983 ja Niagara 1988.³ Varsinkin

1 Tietoja keskusteluihin osallistuneista kirkkoista on sivuilla 44–48.

2 Ks. C. Hill, 'Existing Agreements between our Churches', liitteessä *Essays on Church and Ministry in Northern Europe*, joka sisältyy Porvoon yhteisen julkilausuman alkuperäiseen laitokseen *Together in Mission and Ministry. The Porvoo Common Statement with Essays on Church and Ministry in Northern Europe* (London 1993).

3 Ks. kohta 30. (Suomennoksessa viitataan englanninkielisten laitosten sivunumeroihin. Suom.)

vm. raportti on antanut uutta valoa vanhoihin uskon ja kirkkojärjestyksen kysymyksiin.

3. Välitön sysäys lähteä eteenpäin vanhoista sopimuksista tuli Canterburyn arkkipiispa Robert Runcien ja Upsalan arkkipiispa Bertil Werkströmin henkilökohtaisesta aloitteesta, jota ryhtyivät käytännössä toteuttamaan Canon Christopher Hill ja Canon Martin Reardon (Englanti) yhdessä tuomiorovasti Lars Österlinin (Ruotsi) ja professori Ola Tjørhomin (Norja) kanssa. Olemme heille kiitollisuudenvelassa heidän työnäystään ja päättäväisyydestään, jotka saivat aikaan myönteisen vastaanoton kaikissa osanottajamaissa.

4. Lisää pontta hankkeelle antoivat Yhdysvalloissa vuonna 1982 solmittu luterilais-episkopaalinen sopimus sekä Englannin kirkon ja Itä- ja Länsi-Saksan evankelisten kirkkojen solmima *Meissenin sopimus* vuodelta 1988. Kumpikin näistä sopimuksista johti vastavuoroiseen lupaan käydä ehtoollisella, papeille mahdollisuuteen toimittaa joitakin rajattuja tehtäviä toistensa kirkoissa, yhteisiin ehtoollisenviettoihin tietyissä tilanteissa sekä yhteiseen elämään ja tehtävään sitoutumiseen. Edustajat, jotka olivat olleet mukana näissä rohkeissa hankkeissa, antoivat meille niistä ensi käden tietoja.

5. Virallisissa teologisissa neuvotteluissa pidettiin vuosina 1989–92 neljä täysistuntoa; väliaikoina kokoontui pieni valmisteluryhmä.⁴ Meillä on tässä tilaisuus kiittää valmisteluryhmän jäseniä, erityisesti piispa Stephen Sykesia (Ely), piispa Tord Harlinia (Upsala) ja tohtori Lorenz Grönvikiä (Suomi), jotka antoivat vaivojaan säästämättä aikaansa tähän ylimääräiseen urakkaan. Haluamme myös ilmaista kunnioituksemme ja lämpimät kiitoksemme heille, jotka auliisti vastasivat majoituksesta ja ruoasta kokoustemme aikana, neuvonantajillemme ja ekumeenisille vieraillemme hienovaraisesta rohkaisusta ja rakentavista neuvoista, johtaja Gunnel Borgegårdille pohjoismaisten ja balttilaisten käännösten koordinoimisesta, kaikille jotka ovat tehneet tämän raportin saataville eri kielillä ja henkilökunnalle joka auttoi teologisilla ja hallinnollisilla taidoillaan: tohtori Mary Tanner, pastori Geoffrey Brown, Mr. Colin Podmore ja kirkkoherra Kaj Engström.

4 Ks. kohta Keskustelujen kokoukset sivulla 40.

6. Näiden neuvottelujen tavoite oli päästä eteenpäin tähänastisista fragmentaarisista sopimuksistamme kohti näkyvän ykseyden päämäärää. Käyttäen hyväksemme aikaisempien ekumeenisten keskustelujen satoa me halusimme ilmaista laajempaa yhteisymmärrystä ja ratkaista pitkälliset vaikeudet, joita välillämme on ollut piispuudesta ja suksessiasta. Huomasimme, että meillä on samankaltainen historia ja samanlaiset haasteet nykyisessä yhteiskunnassa, ja ettei välillämme ollut oleellisia eroja uskon, sakramenttielämän tai kirkollisen viran ymmärtämisessä (kaikki kirkothan jo ovat piispallisia). Me tulimme vakuuttuneiksi, että tie oli nyt avoinna pitämään toinen toistemme kirkkoja, kutakin erityispiirteineen, sisarkirkkoina. Aika oli kypsä tulla lähemmäksi toisiamme ja toteuttaa käytännöllinen sopimus, jota niin maallikot kuin papitkin voisivat pitää relevanttina yhteisessä tehtävässämme.

7. Tämä tavoite kiinnosti niin paljon naapurimaiden anglikaaneja ja luterilaisia, että neuvotteluihin liittyi lisää kirkkoja. Alkuperäiset osanottajat tulivat viidestä Pohjoismaasta (Tanska, Suomi, Islanti, Norja ja Ruotsi) sekä Latviasta, Virosta ja Englannista. Alusta lähtien ja neuvottelujen joka vaiheessa informoimme avoimesti myös Liettuan samoin kuin Irlannin, Skotlannin ja Walesin kirkkojen edustajia. Arkkipiispa George Carey, joka ennen Canterburyyn siirtymistään oli ollut Englannin kirkon edustajana, rohkaisi heitä tulemaan mukaan, ja heidät toivotettiin iloiten tervetulleiksi, kun se toteutui. Täydellinen luettelo osanottajista on sivuilla 40–42.

8. Lopullinen teksti hyväksyttiin yksimielisesti tiistaina 13. lokakuuta 1992 Järvenpäässä. Se sai nimekseen *Porvoon yhteinen julkilausuma* sen Suomen kaupungin mukaan, jonka tuomiokirkossa me vietimme ehtoollista edellisenä sunnuntaina. Totta onkin, että se jumalanpalveluselämä, jossa anglikaanit ja luterilaiset viettivät Herran pyhää ehtoollista sekä päivittäiset aamu- ja iltarukouksensa kokousten aikana, vaikutti suuresti siihen, että me Jumalan johdatuksessa pääsimme yksimielisyyteen.

9. Seuraavassa on lyhyt selostus tämän raportin rakenteesta ja sisällöstä:

Luku I luo katsauksen tilanteeseen sekä historian että tämän päivän valossa ja liittää sitä seuraavat teologiset keskustelut kiinteästi kirkon tehtävään. Tässä se seuraa *Niagaran raportin* ajatuskulkua.

Luku II selvittää meidän yksimielistä näkemystämme kirkon olemuksesta ja näkyvän ykseyden päämäärästä. Erityisen ratkaisevia myöhemmälle perustelulle ovat kohdat 20 ja 28.

Luku III kertoo lyhyesti ne kristillisen uskon ja elämän pääasiat, jotka ovat yhteisiä anglikaaneille ja luterilaisille. Kaksitoista kappaletta kohdassa 32 kartoittaa opillista yksimielisyyttä, johon on päästy aikaisemmissa keskusteluissa.

Luku IV alkaa määrittelemällä kohdassa 34 keskeisen ratkaistavan ongelman, nimittäin piispan viran ja sen suhteen suksessioon. Sitten raportti raivaa uutta uraa, joka viitoitetaan kohdassa 35. Sitä seuraavat jaksot ansaitsevat tarkan huomion. Tämä luku pyrkii vapauttamaan kirkkomme rajoittuneista ja kielteisistä käsityksistä. Se merkitsee syvempää näkemystä apostolisuudesta, piispanvirasta ja historiallisesta suksessiosta 'merkkinä'. Tämä teologinen perustelu on liitetty kohdassa 54 jälleen kirkon tehtävän yhteyteen, ja sen johtopäätökset on tiivistetty kohdissa 56–57.

Koska tämä osa raporttia rakentuu käytännön kokemuksille kirkon elämästä kahdessatoista erilaisessa maassa, me neuvomme lukijaa perehtymään kahdentoista artikkelin sarjaan piispuudesta meidän kirkoissamme sekä Canon Christopher Hillin siihen laatimaan johdantoon (*Essays on Church and Ministry in Northern Europe*).⁵ Luterilaista käsitystä papik-sivihkimyksestä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisissa kirkoissa valottaa anglikaanisten lukijoiden avuksi Canon John Halliburtonin analyysi nykyisin käytössä olevista vihkikaavoista. Paikallisia samankaltaisuuksia ja eroja käsityksissä diakonin virasta, kirkon jäseneksi ottamisesta ja konfirmaatiosta kuvataan ja arvioidaan seuraavissa artikkeleissa. Mainitessamme tämän aineiston sanomme lämpimät kiitoksemme kaikille kirjoittajille ja erityisesti Canon Hillille hänen työstään artikkelien toimittajana.

Luku V sisältää kohdassa 58 Porvoon julistuksen, joka jätetään kunkin kirkon asianomaisen päätantäelimen hyväksyttäväksi. Julistuksen kohta b(v) korostaa, että vihittyjen pappien vaihdon täytyy tapahtua 'kaikkien niiden säädösten mukaan, jotka kunakin aikana ovat voimassa'. Tämä

5 Ks. alaviite 2 edellä.

sisältää realistisen hyväksynnän tietyille rajoituksille, jotka kirkoissamme ovat voimassa ja jotka koskevat esim. naispiispojen virkaa (ja heidän vihkimäään pappeja) tai naispappeja tietyissä tehtävissä, paikallisen kielen riittävää hallintaa, asianmukaisia ammatillisia pätevyysvaatimuksia, sääntöjä valtion viroista, tavanomaista valaa jne.

10. Tarjoamme nyt tämän raportin osanottajakirkkojen tutkittavaksi. Teksti käännetään kullekin ao. kielelle, mutta englanninkielinen teksti pysyy ohjeellisena. Niin kuin kohdat 60 ja 61 osoittavat, nämä ehdotukset eivät ole ristiriidassa olemassaolevien ekumeenisten suhteiden kanssa. Olemme silti tietoisia siitä, että tämä raportti vaikuttaa myös muihin kirkkoihin, ja kehottaisimme pyytämään neuvoa-antavat lausunnot vastausaikana myös ekumeenisilta sopimuskumppaneiltamme. Tämän raportin metodi on periaatteessa sovellettavissa myös muitten ekumeenisten osapuolten välisiin suhteisiin. Heille samoin kuin omille kirkollisille päättäjillemme jätämme nöyrästi nämä ehdotukset.

11. Toivomme hartaasti, että kaikki osanottajakirkot hyväksyvät Porvoon julistuksen. Jos niin tapahtuu, se auttaa hyvin merkittävästi Kristuksen kirkon näkyvän ykseyden palauttamista. Niin pian kuin yksi anglikaaninen kirkko ja yksi luterilainen kirkko on hyväksynyt Porvoon julistuksen, sen määräyksiä voidaan alkaa soveltaa näiden välille, edellyttäen että kumpikin kirkko on tehnyt välttämättömät muutokset omiin lakeihinsa tai sääntöihinsä. Vasta aikaa myöten voidaan julistuksen kaikki seuraamukset arvioida. On odotettavissa, että uusien suhteittemme kunniaksi vietetään juhlallisuuksia vasta sitten, kun kaikki osanottajat ovat antaneet vastauksensa.

12. Keskustelujemme viimeisenä sunnuntaina me vietimme Herran pyhää ehtoollista Porvoon tuomiokirkossa. Siellä saarnaaja muistutti meitä: Ei riitä, että olemme onnellisia anglikaanisesta ja luterilaisesta perinteestämme. Jos evankeliumin annetaan määrätä ja muovata yhteisöjemme elämää, ei vaadita vain uskollisuutta perinteelle, jonka olemme saaneet, vaan myös vastaanottavaisuutta uusille kysymyksenasetteluille. Erityinen haaste kohdistuu niihin, jotka kuuluvat kansallisiin kirkkoihin: On harjoitettava kriittistä ja profeetallista tehtävää oman kansan elämässä, ja myös todistettava Kristuksessa annetusta ykseydestä, joka ylittää kaikki kansalliset siteet ja rajat. Me uskomme, että ne näkökoalat ja ehdotukset, jotka sisältyvät tähän raporttiin, tarjoavat meille tien päästä lähemmäksi toisiamme. Se auttaa meitä vastaamaan tähän haasteeseen,

ja vahvistaa meidän kirkkojamme tuomaan vaikuttavan kristillisen todistuksen ja palvelun ei vain kunkin oman kansan ja kulttuurin pariin vaan myös laajempiin eurooppalaisiin yhteyksiin.

David Tustin
Grimsbyn piispa

Tore Furberg
Visbyn piispa em.

Johannesburg, helmikuussa 1993

I TILANNEKATSAUS

A Uusia mahdollisuuksia

1. Jumalan armollisesta johdattuksesta anglikaanit ja luterilaiset kaikkialla maailmassa toteuttavat yhteistä lähetys- ja palvelutehtäväänsä ja huomaavat siinä, kuinka paljon heillä on yhteistä. Euroopassa kirkkomme ovat eläneet vuosisatoja lähekkäin mutta eri maissa. Jo pitemmän ajan ne ovat ylläpitäneet jäseniään varten toistensa maissa papinvirkoja, joiden merkitys kasvaa väestön liikkuvuuden lisääntyessä. Missä molemmat kirkkoperinteet elävät samalla alueella kuten Pohjois-Amerikassa ja Etelä- ja Itä-Afrikassa, ne ovat solmineet suhteita ja tehneet paikallisia sopimuksia. Samanaikaisesti Euroopan anglikaanit ja luterilaiset lähenyvät toisiaan, mikä vakuuttaa meitä siitä, että on tullut aika tutkia ja tarkistaa olemassaolevia sopimuksiamme.

2. Näitä sopimuksia,⁶ jotka mahdollistavat eri asteisen yhteyden, on toteutettu käytännössä vain osittain. Esimerkiksi Baltian maiden poliittinen tilanne esti niiden soveltamisen viidenkymmenen vuoden ajan vuodesta 1939 vuoteen 1989. Näissä sopimuksissa on suuria eroja, koska aikaisemmin anglikaanit tekivät eron eri luterilaisten kirkkojen välillä, pääasiassa historiallisen piispuuden perusteella. Pohjoismaiden ja Baltian kirkot ovat kuitenkin aina olleet ehtoollisyhteydessä. Lisäksi Pohjoismaita pidetään yhä enemmän yhtenä alueena ja niiden kirkot ovat läheisessä yhteistyössä sekä keskenään että Pohjoismaisen piispainkokouksen ja Pohjoismaiden ekumeenisen neuvoston kautta. Itä-Euroopan poliittinen muutos on antanut Baltian maiden kirkkoille uutta toivoa. Ne ovat nyt kehittämässä omaa elämäänsä ja antavat enenevän panoksen myös laajemmalle yhteisölle. Yhteistyö niiden kanssa tulee yhä tärkeämmäksi nopeasti muuttuvassa tilanteessa, joka antaa kirkkoille uusia mahdollisuuksia.

3. Pohjoismaiden ja Baltian kirkot haluavat luoda hyvät suhteet Britannian ja Irlannin anglikaanisiin kirkkoihin, ei ainoastaan erillisinä kansallisina kirkkoina vaan myös kirkkoryhminä. Komissio iloitsee uusista siteistä Liettuan luterilaiseen kirkkoon. Se uskoo, että edessämme on nyt mahdollisuus uuteen sopimukseen, joka ei tee eroa kirkkojemme välillä.

⁶ Ks. nootti 2 edellä.

4. Meitä rohkaisee tähän uskoon ilmeinen teologinen lähentyminen useissa anglikaanis-luterilaisissa keskusteluissa.⁷ Edelleen Meissenin sopimuksen (*The Meissen Common Statement*) virallinen hyväksyminen Englannin kirkossa ja Saksan evankelisessa kirkossa osoittaa kasvavaa yhteisymmärrystä siitä, mitä kirkko on.

5. Anglikaaneja ja luterilaisia auttaa myös laajempi ekumeeninen lähentyminen, jonka ortodoksiset, roomalaiskatoliset ja protestanttiset kirkot ovat osaltaan saavuttaneet, kirkkoa, virkaa ja sakramentteja koskevassa opetuksessa. Tämä lähentyminen on auttanut meitä pääsemään eteenpäin ajatustavoista ja väärinkäsityksistä, jotka ovat estäneet anglikaanien ja luterilaisten ykseyspyrkimyksiä. Erityisen tärkeää on ymmärtää mysteeri, että kirkko on Kristuksen ruumis, pyhiinvaelluksella oleva Jumalan kansa, yhteys (koinonia), ja myös osallisuutta todistuksessa ja palveluksessa Jumalan tehtävään maailmassa. Tämä antaa oikeat puitteet tarkastella uudelleen kysymyksiä kirkon vihitystä virasta ja kaitsennasta (episkope).

6. Ennen kaikkea edessämme on nyt yhteinen haaste liittyä Jumalan lähetystehtävään maittemme ja maanosamme ihmisten keskellä ainutlaatuisten mahdollisuuksien aikana, joka on todellinen kairos.

B Yhteinen perustamme kirkkoina

7. Kaikkien kirkkojemme usko, jumalanpalvelus ja hengellinen elämä perustuvat apostolisen kirkon perintöön. Meillä on jatkuvuus kirkon patristisesta ja keskiaikaisesta kaudesta sekä suoraan että uskonpuhdistuksen ajan löytöjen kautta. Kukin meistä ymmärtää oman kirkkonsa olevan osa yhtä, pyhää, katolista Jeesuksen Kristuksen kirkkoa ja todellisesti osallinen koko Jumalan kansan apostolisesta tehtävästä. Meillä on yhteisinä läntisen kristikunnan liturginen perinne ja myös reformaation uskonvanhurskauden korostus, samoin sana ja sakramentit armonvälineinä. Kaikki tämä ilmenee tunnustuskirjoissamme ja liturgisissa teksteissämme ja se tunnustetaan yhä selvemmin sekä oleelliseksi siteeksi kirkkojemme välillä että meidän anniksemme laajemmalle ekumeeniselle liikkeelle.

⁷ Huomattavimpien anglikaanis-luterilaisten ekumeenisten asiakirjojen bibliografia on tämän raportin englanninkielisen laitoksen liitteinä.

8. Huolimatta maantieteellisistä etäisyyksistä sekä kielten, kulttuurien ja historiallisten vaiheiden eroista anglikaanisilla ja luterilaisilla kirkkoilla Britanniassa ja Irlannissa sekä Pohjoismaissa ja Baltiassa on paljon yhteistä; myös paljon yhteistä historiaa. Anglosaksiset ja kelttiläiset lähetysaarnaat esittivät merkittävää osaa pohjoisen Euroopan evankelioimisessa ja he perustivat muutamia Pohjoismaiden historiallisista piispanistuuimista. Toisiaan seuraavien hiippakuntapiispojen katkeamaton todistus sekä pastoraalisen ja liturgisen elämän ylläpitäminen maittemme kaikissa katedraaleissa ja kirkkoissa ovat voimakas ilmaus kristillisen elämän jatkumisesta kautta aikojen ja siitä yhteydestä, joka vallitsee Britannian ja Irlannin sekä pohjoisen Euroopan kirkkojen välillä.

9. Jokaisella kirkollamme on ollut merkittävä rooli oman maansa yhteiskunnallisessa ja hengellisessä kehityksessä. Olemme olleet tietoisia lähetys- ja palvelutehtävästämme maittemme kaikkia ihmisiä kohtaan. Useimmilla kirkkoilla on ollut pastoraalinen ja toisinaan myös lakisääteinen vastuu väestön enemmistöstä. Tätä tehtävää hoidetaan yhä enemmän yhteistyössä toisten kirkkojen kanssa.

C Yhteinen tehtävämme tänään

10. Euroopan monet ideologiset, yhteiskunnalliset ja poliittiset muutokset antavat tänään kirkoillemme ja kansakunnillemme uusia tehtäviä ja mahdollisuuksia. Näitä ovat

a. Euroopan kansojen kasvava tietoisuus keskinäisestä riippuvuudesta ja yhteisestä vastuustaan sekä tarpeesta korjata vääryydet, jotka ovat johtuneet Euroopan sodista monien vuosisatojen ajan mutta erityisesti 1900-luvulla ja jotka ovat koskettaneet koko maailmaa;

b. uudet mahdollisuudet – jotka ovat erityisen dramaattisia Baltiassa – evankelioimiseen, uudelleen evankelioimiseen ja pastoraaliseen työhön kaikissa maissamme, ja haaste asettaa kristillinen usko vastaukseksi sekä vallitsevalle käytännön materialismille että monien ihmisten tuntemalle kaipaustelle henkisiin arvoihin;

c. tarve vastata siihen tyhjiöön, joka on syntynyt monoliittisen poliittisen järjestelmän romahduksesta Itä-Euroopassa ja yhä pluralistisemmasta yhteiskuntamuodosta Britanniassa ja Irlannissa sekä Pohjoismaissa;

d. mahdollisuudet tehdä työtä rauhan, oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien puolesta, vähentää kuilua vauraiden ja köyhtyneiden sekä väärästä taloudellisesta riippuvuudesta kärsivien maiden välillä, ja puolustaa köyhien ja hylättyjen oikeuksia ja ihmisarvoa – tämä koskee erityisesti siirtolaisia, pakolaisia ja kansallisia vähemmistöjä;

e. ekologinen väittely pohjoisen Euroopan maissa ja niiden välillä, mihin kirkot ovat alkaneet tuoda positiivista luomisen ja inkarnaation teologiaa, joka antaa pysyvän arvon maalle ja elämälle sen kaikissa muodoissa;

f. tarve keskusteluun ja ymmärtämykseen muita rotuja, kulttuureita ja uskonnollisia perinteitä edustavien ihmisten kanssa; he ovat kumppaneitamme ja kansalaisiamme uudessa Euroopassa.

11. Kaikki Euroopan suuret kirkot neuvottelevat nyt yhdessä näistä asioista, erityisesti seuratessaan tuloksia Euroopan ekumeenisesta yleiskokouksesta (Basel 1989), jonka järjestäjinä olivat Euroopan Kirkkojen Konferenssi (CEC) ja Euroopan katolisten piispainkokousten neuvosto (CCEE). Me pidämme tehtävänämme edistää tätä neuvotteluprosessia ja tukea aktiivisesti siitä nousevia aloitteita. Kun pyrimme yhdessä todistamaan ja palvelemaan, me rakennamme sen ykseyden varaan, joka meillä jo on, ja edistämme syvempää ykseyttä, joka on vielä edessäpäin.

12. Laajemmissa yhteyksissään Luterilaisessa maailmanliitossa ja anglikaanisessa yhteisössä kirkkomme ovat tulleet tietoisiksi välttämättömyydestä kohdata ongelmia ja tarttua tehtäviin maailmanlaajuisesti.

13. Kaikkien niiden kysymysten edessä, jotka nousevat yhteisestä tehtävästämme tänään, kirkkomme ovat kutsutut yhdessä julistamaan velvollisuutta palvella sekä koko maailmaa että niitä yhteiskuntia, joissa ne elävät. Samoin ne on kutsuttu yhdessä julistamaan uskosta nousevaa kristillistä toivoa, joka antaa mielekkyyden elää epävarmuuden leimamissa oloissa. Edelleen ne on kutsuttu yhdessä julistamaan Jumalan parantavaa rakkautta ja sovitusta yhteisöissä, joita haavoittavat vaino, sorto ja epäoikeudenmukaisuus. Tämä yhteinen julistus sanassa ja sakramentissa ilmentää salaisuutta, joka on Jumalan rakkaudessa, Jumalan läsnäolossa ja Jumalan valtakunnassa.

II KIRKON OLEMUS JA YKSEYS

A Jumalan valtakunta ja kirkon salaisuus ja tarkoitus

14. Aikamme vaatii meiltä kirkkoina jotakin uutta. Yhteinen näkemyksemme kirkon olemuksesta ja ykseydestä, sellaisena kuin se ilmenee tästä asiakirjasta, vaikuttaa siihen, miten vastaamme aikamme haasteisiin. Olemme alkaneet nähdä yhä selvemmin, että emme ole toisillemme vieraita, vaan kuulumme 'Jumalan perheeseen, samaan kansaan kuin pyhät' ja olemme 'kiviä siinä rakennuksessa, jonka perustuksena ovat apostolit ja profeetat ja jonka kulmakivenä on itse Jeesus Kristus' (Ef. 2:19–20). Jumalan armon lahjan kautta meidät on saatettu Jumalan tahdon piiriin, hänen, joka tahtoo sovittaa itsensä kanssa kaiken, mitä hän on luonut ja ylläpitää (2 Kor 5:17–19). Hän vapauttaa luomakunnan kaikesta orjuudesta (Room. 8:19–22) ja yhdistää kaiken yhdeksi hänen kanssaan (Ef. 1:9–). Jumalan päämääränä ja tarkoituksena Kristuksessa on kaiken hänen luomansa ennalleen saattaminen ja uudistaminen, hänen valtakuntansa tuleminen täyteydessään.

15. Yhdistääkseen meidät itsensä kanssa Isä lähetti Poikansa maailmaan. Kristuksen elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen kautta Jumalan rakkaus ilmestyi ja meidät pelastettiin synnin ja kuoleman voimista (Joh. 3:16–18). Uskossa vastaanotettu armo saattaa meidät oikeaan suhteeseen Jumalan kanssa. Me nousemme kuolleista uuteen elämään (Room. 6:1–11), uudestisyntyneinä me pääsemme lapsen asemaan ja meidät vapautetaan elämään Hengessä (Gal. 4:5, Room. 8:14–15). Tämä on kirkon julistaman evankeliumin ydin ja tämän julistuksen kautta Jumala kokoaa kansansa yhteen. Kaikkina aikoina apostoleista lähtien kirkon tehtävänä on ollut julistaa tätä evankeliumia sanoilla ja teoilla: 'Mitä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, jotta teilläkin olisi yhteys (koinonia) meihin. Meillä on yhteys (koinonia) Isään ja hänen Poikaansa Jeesukseen Kristukseen' (1 Joh. 1:3).

16. Kun Jumala antaa meille uskon, meille valkenee, että valo on tullut maailmaan, että Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme ja antoi meille oikeuden tulla Jumalan lapsiksi (Joh. 1:1–13). Usko on elämää kolmiyhteisen Jumalan yhteydessä. Se vie meidät sisälle kirkon, Kristuksen ruumiin, yhteiseen elämään ja tukee ja ruokkii meitä siinä. Anteeksiantamuksen lahja vapauttaa meidät synnin kahleista ja pakosta yrittää vanhurskauttaa itsemme ja se vapauttaa meidät elämään kiittolisuudessa,

rakkaudessa ja toivossa. Armosta Jumala on meidät pelastanut antamalla meille uskon (Ef. 2:8).

17. Tähän elämään yhteydessä Jumalan ja toinen toisemme kanssa evankeliumi kutsuu meitä. Kasteessa Pyhä Henki yhdistää meidät Kristuksen kanssa hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa (Room. 6:1–11; 1 Kor. 12:13). Ehtoollisessa meitä ruokkii ja vahvistaa yhden ruumiin jäsenenä osallisuus Kristuksen ruumiiseen ja vereen (1 Kor. 10:16–). Kirkko ja evankeliumi liittyvät siten välttämättä yhteen. Usko Jeesukseen Kristuksena, Jumalan vallan perustana, syntyy nähtävästä ja kuultavasta evankeliumin julistuksesta sanassa ja sakramenteissa. Sanan ja sakramenttien julistusta ei ole ilman yhteisöä ja sen virkaa.⁸ Siten kirkon yhteyden luovat sanan julistus ja sakramenttien jakaminen, joita hoitaa ordinoitu virka. Näiden lahjojen kautta Jumala luo kirkon ja pitää sitä yllä sekä synnyttää joka päivä uskoa, rakkautta ja uutta elämää.

18. Kirkko on yhteisönä ymmärrettävä työvälineeksi, jolla Jumala toteuttaa lopullista päämääräänsä. Se on olemassa Jumalan kunniaksi, palvelemaan kuuliaisena Kristuksen antamaa lähetystehtävää, ihmiskunnan ja koko luomakunnan sovitusta (Ef. 1:10). Siksi kirkko on lähetetty maailmaan merkinä, työvälineenä ja esimerkuna todellisuudesta, joka tulee historian tuolta puolen – Jumalan valtakunnasta. Kirkossa ruumiillistuu pelastuksen salaisuus, uusi ihmiskunta, joka on sovitettu Jumalan ja toinen toisensa kanssa Jeesuksen Kristuksen kautta (Ef. 2:14, Kol. 1:19–27). Sen palveluviran ja julistuksen kautta se todistaa Jumalan valtakunnan todellisuudesta ja on Pyhän Hengen voimassa osallinen jumalallisesta tehtävästä, jossa Isä lähetti Pojan maailman Vapahtajaksi (1 Joh. 4:14; vert. Joh. 3:17).

19. Pyhä Henki lahjoittaa yhteisölle erilaisia ja toisiaan täydentäviä lahjoja. Ne ovat koko kansan yhteiseksi hyväksi ja ne ilmenevät palvelevina tekoina yhteisössä ja maailmassa. Kaikki jäsenet on kutsuttu yhteisön avulla löytämään lahjat, jotka he ovat saaneet, ja käyttämään

8 Ks. W. A. Norgren ja W. G. Rush (ed.), *Implications of the Gospel. Lutheran Episcopal Dialogue, Series III* (Minneapolis and Cincinnati 1988) (LED III) luku III, kohdat 33–37 ja 51–57 (Alaviitteissä mainitut lainaukset ovat liitteinä tämän raportin englanninkielisessä laitoksessa.)

niitä kirkon hyväksi ja palvelemaan sitä maailmaa, johon kirkko on lähetetty.⁹

20. Kirkko on jumalallinen todellisuus, se on pyhä ja se ylittää tämän nykyisen rajallisen todellisuuden rajat. Samalla se inhimillisenä instituutiona on osallinen epävarman ja heikon ihmisyyteen rikkinaisuudesta. Kirkko on aina kutsuttu katumukseen, reformiin ja uudistumiseen, ja se on alati riippuvainen Jumalan armosta ja anteeksiantamuksesta. Raamattu tarjoaa kuvan kirkosta, joka elää evankeliumin valossa:

- se on Herran Kristuksen rakkauteen ja armoon juurtunut ja perustunut kirkko;
- se on aina iloitseva kirkko, joka rukoilee jatkuvasti ja kiittää kärsimystenkin keskellä;
- se on pyhiinvaelluksella oleva kirkko, Jumalan kansa, joilla on uusi taivaan kansalaisuus, se on pyhä kansa ja kuninkaallinen papisto;
- se on kirkko, joka yhdessä tunnustaa apostolista uskoa sanoilla ja elämällä, uskoa, joka on yhteinen koko kirkolle kaikkialla ja kaikkina aikoina;
- se on kirkko, jolla on lähetystehtävä saarnata evankeliumia kaikille ihmisille kaikissa roduissa ja kansoissa, julistaa syntien anteeksiantamusta, kastaa ja viettää Herran pyhää ehtoollista;
- se on kirkko, jota palvelee ordinoitu apostolinen virka, jonka Jumala on lähettänyt kokoamaan ja ruokkimaan Jumalan kansaa kaikissa paikoissa ja joka yhdistää ja liittää heidät maailmanlaajaan kirkkoon ja pyhien yhteyteen;
- se on kirkko, joka näkyvällä yhteydellään ilmaisee Jumalan parantavaa ja yhdistävää voimaa ihmiskunnan jakaantumisten keskellä;
- se on kirkko, jossa yhteyden siteet ovat kyllin vahvoja, jotta se voi antaa vaikuttavan todistuksen maailmassa, suojella ja tulkita apostolista uskoa, tehdä päätöksiä, opettaa arvovaltaisesti ja jakaa omaansa puutteessa olevien kanssa;

9 *Baptism, Eucharist and Ministry* (WCC Faith and Order Paper No. 111, 1982) (BEM), kohta 5.

- se on elävä kirkko, joka on avoin toivolle, jonka Jumala on sille antanut, sille rikkaudelle ja kunnialle, jonka Jumala on tarjonnut kansansa perinnöksi, ja niille valtaville voimavaroille, jotka Jumalan voima avaa niille, jotka luottavat häneen.

Tämä kuva kirkosta ei ole millään muotoa täydellinen. Silti se kehottaa meidän kirkkojamme uskollisuuteen elämässä ja alituisen katumukseen ja uudistumiseen.

B Yhteyden luonne ja ykseyden päämäärä

21. Raamattu kuvaa kirkon ykseyttä riemulliseksi yhteydeksi Isään ja hänen Poikaansa Jeesukseen Kristukseen (vrt. 1 Joh. 1:1–10) sekä yhteydeksi sen jäsenten välillä. Jeesus rukoilee, että opetuslapset olisivat yhtä niin kuin Isä on hänessä ja hän Isässä, jotta maailma uskoisi (Joh. 17:21). Koska kirkon ykseys perustuu mysteeriin, joka vallitsee Kolminaisuuden persoonien suhteessa, ykseys kuuluu välttämättä kirkon olemukseen. Kristuksen ruumiin ykseydestä puhutaan suhteessa 'yhteen Henkeen ... yhteen toivoon ... yhteen Herraan, yhteen uskoon, yhteen kasteeseen, yhteen Jumalaan ja kaikkien Isään' (Ef. 4:4–6). Kristittyjen ja kirkkojen välistä yhteyttä ei tulisi nähdä vain inhimillisenä saavutuksena. Se on jo annettu Kristuksessa lahjana, joka saadaan ottaa vastaan, ja 'niin kuin jokainen hyvä lahja, tulee myös ykseys Isältä Pojan kautta Pyhässä Hengessä'.¹⁰

22. Tästä näkökulmasta katsottuna ykseyden puuttumista on pidettävä luonnottomana tilanteena. Huolimatta synneistämme ja jakaantumistamme ykseys, johon meidät on kutsuttu, on jo alkanut tulla ilmi kirkossa. Ykseyden on saatava toteutua näkyvämmiin rakenteellisiin muodossa niin, että kirkko, Pyhässä Hengessä, nähtäisiin yhtenä Kristuksen ruumiina ja Jumalan valtakunnan merkinä, työvälineenä ja esimakuna. Näin nähtyinä kaikki nykyiset kirkkokuntien perinteet ovat väliaikaisia.

23. Näkyvää ykseyttä ei kuitenkaan pitäisi sekoittaa yhdenmukaisuuteen. 'Ykseys Kristuksessa ei ole olemassa moninaisuudesta huolimatta ja moninaisuuden vastakohtana, vaan on annettu meille moninaisuuden

10 Roman Catholic/Lutheran Joint Commission, *Ways to Community* (Geneva 1981), kohta 9.

kanssa ja moninaisuudessa'.¹¹ Koska tämä monimuotoisuus vastaa niitä monia lahjoja, joita Pyhä Henki on antanut kirkolle, se on perustavan tärkeä kirkollinen käsite. Sillä on seuraamuksia kirkon elämän kaikkiin puoliin eikä se ole pelkkää myöntymistä teologiseen pluralismiin. Sekä kirkon ykseys että sen moninaisuus perustuvat lopulta siihen yhteyteen, joka on Jumalassa, Pyhässä Kolminaisuudessa.

24. Monenlaiset yhteyden siteet palvelevat sekä ykseyden varjelemista että moninaisuuden säilyttämistä. Yhteys Jumalaan ja yhteys muihin uskoviin ilmenee yhdessä kasteessa vastauksena apostoliseen saarnaan. Se ilmenee yhteisessä uskontunnustuksessa; yhteisessä Herran pyhän ehtoollisen vietossa, mikä rakentaa Kristuksen yhtä ruumista, sekä yhdessä virassa, joka on erotettu rukouksella ja käten päällepanemisella. Tämä ykseys toteutuu myös rakkauden yhteytenä, mikä tarkoittaa, että kristittyjä liittää toinen toisiinsa sitoutuminen suhteeseen, jossa kantetaan vastuuta toinen toisistaan, nautitaan yhdessä hengellisiä lahjoja ja jossa ollaan velvollisia jakamaan ajallisia voimavaroja. Jo Apostolien teoissa voimme huomata nämä siteet: 'Ne, jotka ottivat hänen (Pietarin) sanomansa vastaan, kastettiin... Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat..Uskovat pysyttelivät yhdessä ja kaikki oli heille yhteistä' (Apt. 2: 41–44).

25. Apostolien tekojen kertomuksessa tätä yhteistä elämää palvelee apostolinen virka. Saamme kuvan, kuinka tämä virka vaalii moninaisuuden rikkautta, mutta pitää samalla yllä ykseyttä. Apostoli Pietarin ja apostoli Paavalin lähetystyön tuloksena myös pakanat kastetaan. Jakaantumisen uhatessa tämä radikaali päätös vahvistetaan siten, että kirkko kokoontuu konsiiliin (Apt. 15). Tässä kuvataan apostolisten johtajien roolia ja asemaa kirkolliskokouksissa.

26. Tällainen käsitys yhteydestä on ilmaistu seuraavasti:

Kirkon ykseys, joka on annettu Kristuksessa ja joka perustuu kolmiyh-teiseen Jumalaan, toteutuu siinä ykseydessä, joka meillä on julistetussa sanassa, sakramenteissa ja virassa, jonka Jumala on asettanut ja joka annetaan ordinaatiossa. Sitä eletään sekä uskon ykseydessä, josta me

11 Sama, kohta 34.

yhdessä todistamme, tunnustamme ja opetamme, että toivon ja rakkauden ykseydessä, joka johtaa meitä sitoutumaan toinen toisiimme. Ykseys tarvitsee näkyvän ulkoisen muodon, joka kykenee sulkemaan sisäänsä sisäisen erilaisuuden ja hengellisen monimuotoisuuden samoin kuin historiallisen muutoksen ja kehityksen elementit. Tämä on osallisuutta sellaiseen yhteyteen, joka kattaa kaikki ajat ja paikat, ja joka on kutsuttu todistamaan ja palvelemaan maailmaa.¹²

27. Jo Uudessa testamentissa on kuvaus pahennuksesta, jonka aiheutti kristittyjen jakaantuminen (1 Kor. 1:11–13, 1 Joh. 2: 18–19). Kirkkoja, jotka eivät ole ulkonaisesti yhdistyneet, historiallisista syistä tai tietoisien eron seurauksena, velvoittaa heidän uskonsa tekemään työtä ja rukoilemaan näkyvän ykseytensä uudelleen syntymisen ja hengellisen yhteyden syvenemisen puolesta. Kirkolle on annettu näky ykseydestä koko luomakunnan päämääränä (Ef. 1), kun koko maailma sovitetaan Jumalan kanssa (2 Kor. 5). Yhteys on täten sovituksen hedelmä ja välttämätön eskatologinen tosiasia. Kristityt eivät voi koskaan sietää hajaannusta. Heidän velvollisuutensa on ei vain varjella ja pitää yllä vaan myös edistää ja kasvattaa mahdollisimman suuren yhteyden toteutumista kirkkojen välillä.

28. Tällaisella yhteyden tasolla on monta toisiinsa vaikuttavaa puolta. Se sisältää yksimielisyyden uskosta ja yhteisen sakramenttien vieton, jota tukee yhteinen virka, sekä kollegiaaliset ja konsiliaariset muodot käydä neuvotteluja uskon, elämän ja todistuksen kysymyksistä. Nämä yhteyden ilmaukset voivat vaatia myös muutoksia kirkon lakeihin ja sääntöihin. Täyden yhteyden saavuttamiseksi on tarpeen, että kaikki nämä kirkon elämän näkyvät puolet läpäisee syvä hengellinen yhteys, kasvaminen yksimielisyyteen, molemminpuolinen toisten huomioonottaminen ja ykseyden vaaliminen (Fil 2:2).

¹² Roman Catholic/Lutheran Joint Commission, *Facing Unity. Forms and Phases of Catholic-Lutheran Church Fellowship* (s.l. 1985), kohta 3.

III MISTÄ ME OLEMME YKSIMIELISIÄ USKOSSA

29. Britannian ja Irlannin anglikaanit sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaiset eivät ole koskaan tuominneet toisiaan kirkkoina eivätkä milloinkaan muodollisesti eronneet toisistaan. Silti yhteyden syvempi toteutuminen on toivottavaa ja se näyttää nyt mahdolliselta. Sen vuoksi ei kuitenkaan tarvitse kieltää aikojen kuluessa kehittyntä oikeutettua ja hedelmällistä erilaisuutta siinä, miten tunnustamme ja ilmaisemme uskoamme. Anglikaanit ovat olleet taipuvaisia korostamaan liturgiaa kirkon uskon ilmauksena. Luterilaiset eivät ole kieltäneet tätä, mutta ovat panneet enemmän painoa opilliselle tunnustukselle. Molempien mielestä *lex orandi* (rukouksen laki) ja *lex credendi* (uskon laki) liittyvät kuitenkin läheisesti yhteen. Augsburgin tunnustus ja Kolmekymmentähdeksän artiklaa syntyivät erilaisissa olosuhteissa erilaista tarkoitusta varten eivätkä ne merkitse samaa asiaa kirkkojen elämässä. Ne sisältävät paljon yhteisiä sanamuotoja ja ne todistavat yhdessä kirkon uskosta kautta aikojen. Tästä tosiasiasta lähtien nykyinen ekumeeninen yhteydenpito ja vuorovaikutus ovat tuntuvasti auttaneet meitä selvittämään eräitä vielä jäljelläolevia kysymyksiä ja tuoneet entistä täsmällisemmin ilmi, missä määrin me ymmärrämme samalla tavalla kirkon olemuksen ja tehtävän ja uskomme perusasiat. Meidät on nyt kutsuttu syventämään yhteyttämme, ottamaan uusia askeleita kohti näkyvää ykseyttä ja yhteenkuuluvaisuutta todistaessamme sanoin ja teoin yhdestä Herrasta, yhdestä uskosta ja yhdestä kasteesta.

30. Tämän vuoksi me haluamme tuoda julki olennaisen yksimielisyyden, joka välillämme vallitsee. Tässä tukenamme on *Kaste, ehtoollinen ja virka* (Liman asiakirja, BEM) ja kirkkojemme viralliset vastaukset tähän asiakirjaan. Tukenamme ovat myös aikaisemmat yritykset määrittellä anglikaanis-luterilaisen yksimielisyyden laajuutta ja luonnetta. Näihin kuuluvat Pullachin raportti (1973),¹³ Helsingin raportti (1983),¹⁴

¹³ *Anglican-Lutheran International Conversations. The Report of the Conversations 1970–1972 authorized by the Lambeth Conference and the Lutheran World Federation* (London 1973) (Pullach), kohdat 17–82.

¹⁴ *Anglican-Lutheran Dialogue. The Report of the European Commission.* Helsinki, August–September 1982 (London 1983) (Helsinki), kohdat 17–51.

Cold Ashin raportti (1983),¹⁵ *Implications of the Gospel* (1988),¹⁶ *Meissen Common Statement* (1988)¹⁷ ja Niagaran raportti (1988).¹⁸ Kaikki nämä asiakirjat todistavat, että anglikaanien ja luterilaisten välillä vallitsee olennainen yksimielisyys uskosta. Me olemme käyttäneet hyväksemme näiden asiakirjojen tuloksia yksimielisyytemme määrittelyssä. Sitäpaitsi me olemme käyttäneet huomattavassa määrin vastaavia anglikaanis-roomalaiskatolisten ja roomalaiskatolis-luterilaisten dialogien tuloksia.

31. Anglikaanis-luterilaisissa asiakirjoissa saavutettu yksimielisyys vahvistettiin vuonna 1988 Lambeth-konferenssin päätöksessä, jossa todettiin, että konferenssi

tunnustaa, että Jeesus Kristus on läsnä luterilaisessa kirkkoyhteisössä samalla tavalla kuin omassamme. Tämän me teemme sen suuren yksimielisyyden perusteella, joka on saavutettu anglikaanien ja luterilaisten välillä kansainvälisissä, alueellisissa ja kansallisissa dialogeissa sekä sen yhteyden valossa, jota on koettu sanan ja sakramenttien äärellä toinen toisemme traditioissa.¹⁹

Luterilaisen Maailmanliiton kahdeksannen yleiskokouksen päätöksessä Curitiba helmikuulta 1990 on vastaava vahvistus:

Yleiskokous päättää, että LML uudistaa sitoutumisensa pyrkiä yhteyteen Anglikaanisen yhteisön kirkkojen kanssa ja että se kehottaa LML:n jäsenkirkkoja ryhtymään asianmukaisiin toimiin sen toteuttamiseksi ... että LML toteaa kiitollisena ne askeleet kohti

15 *Anglican-Lutheran Relations. Report of the Anglican-Lutheran Joint Working Group*. Cold Ash, Berkshire, England, 28 November–3 December 1993. (London and Geneva 1983).

16 (LED III); vrt. nootti 8 edellä.

17 *The Meissen Common Statement. On the Way to Visible Unity*. Meissen, 18 March 1988 (*the Meissen Agreement: Texts* – CCU Occasional Paper No. 2, 1992) (*Meissen*), kohdat 14–16.

18 Anglican-Lutheran International Continuation Committee, *The Niagara Report. Report of the Anglican-Lutheran Consultation on Episcopate*. Niagara Falls, September 1987 (London 1988), kohdat 60–80.

19 *The Truth Shall Make You Free: The Lambeth Conference 1988* (London 1988), s. 204: päätös 4, 4§.

kirkollista yhteyttä kansallisten/alueellisten anglikaanisten kirkkojen kanssa, joita LML:n jäsenkirkot ovat jo pystyneet ottamaan, ja se rohkaisee niitä jatkamaan eteenpäin.²⁰

32. Luettelemme tässä lyhyesti tärkeimmät uskonkäsitykset ja kirkollisen elämän muodot, jotka ovat meille yhteisiä:

a. Me hyväksymme, että Vanhan ja Uuden testamentin *kanonis*et kirjat ovat riittävä, Pyhän Hengen johduksesta syntynyt ja ohjeellinen, profeettallinen ja apostolinen asiakirja ja todistus Jumalan ilmoituksesta Jeesuksessa Kristuksessa.²¹ Me luemme Raamattua kansan kielellä osana yhteistä jumalanpalvelusta. Me uskomme, että Raamatussa – joka on Jumalan sanaa ja todistusta evankeliumista – iankaikkinen elämä on tarjolla koko ihmiskunnalle, ja että se sisältää kaiken pelastukseen välttämättömän.

b. Me uskomme, että Jumalan *tahto ja käskyt* kuuluvat olennaisina kristilliseen julistukseen, uskoon ja elämään. Jumalan käskyt velvoittavat meitä rakastamaan Jumalaa ja lähimmäistämme, sekä elämään ja palvelemaan häntä hänen kiitoksekseen ja kunniakseen. Samalla Jumalan käskyt paljastavat, että olemme syntisiä ja että me jatkuvasti tarvitsemme hänen *armo*aan.

c. Uskomme ja julistuksemme perustana on *evankeliumi*, että Jeesuksessa Kristuksessa Jumala rakastaa maailmaa ja lunastaa sen. Meillä on 'sama käsitys Jumalan vanhurskauttavasta armosta, so. että meidät luetaan vanhurskaiksi ja tehdään vanhurskaiksi Jumalan edessä yksin armosta uskon kautta Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen ansioiden tähden ... Kumpikin perinteemme vakuuttaa, että vanhurskauttaminen johtaa ja sen tulee johtaa "hyviin tekoihin"; oikea usko saa aikaan rakkautta".²² Me saamme Pyhän Hengen, joka uudistaa sydämemme ja varustaa ja kutsuu meitä hyviin tekoihin.²³ Koska vanhurskauttaminen ja pyhitys ovat saman

20 *I Have Heard the Cry of My People: Proceedings of the 8th Assembly of the Lutheran World Federation*, Curitiba, Brazil, 29 January–8 February 1990, s. 107.

21 Pullach, kohta 17.

22 Helsinki, kohta 20 sekä Meissen, kohta 15 (vi).

23 *All Under One Christ. Statement on the Augsburg Confession by the Roman Catholic/Lutheran Joint Commission*. Augsburg, 23 February 1980 (julk. *Ways to*

jumalallisen tapahtuman eri puolia, ovat myös elävä usko ja rakkaus erottamattomia uskovassa.²⁴

d. Me hyväksymme kirkon uskon kautta aikojen sellaisena kuin se on ilmaistu *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustuksessa ja apostolisessa uskontunnustuksessa* ja tunnustamme kolminaisuusopin ja kristologian perusdogmit, joista nämä tunnustukset todistavat. Me uskomme siis, että Nasaretin Jeesus on tosi Jumala ja tosi ihminen ja että Jumala on yksi kolmessa persoonassa, Isässä, Pojassa ja Pyhässä Hengessä.²⁵ Tämä usko on selvästi vahvistettu sekä Kolmessakymmenessäyhdeksässä artikkelissa²⁶ että Augsburgin tunnustuksessa.²⁷

e. Me tunnustamme apostolista uskoa ja vietämme sen juhlaa *liturgisessa jumalanpalveluksessa*. Me näemme liturgiassa sekä Kristuksessa annetun pelastuksen juhlan että tärkeän tekijän muodostettaessa uskovien yksimielisyyttä (consensus fidelium). Me iloitsemme, että meillä on niin suuri 'yhteinen hengellisen elämän, liturgian ja sakramenttielämän perinne', joka on antanut meille samanlaisia jumalanpalveluksen muotoja ja yhteisiä tekstejä, virsiä, kiitoslauluja ja rukouksia. Meihin on vaikuttanut yhteinen liturginen uudistus sekä ilmaisujen moninaisuus, joka on syntynyt erilaisissa kulttuuri-tilanteissa.²⁸

f. Me uskomme, että kolmiyhteinen Jumala on perustanut kirkon ja pitää sitä yllä vaikuttamalla pelastuksen sanassa ja sakramenteissa. Me uskomme, että kirkko on Jumalan valtakunnan merkki, työväline ja esimaku. Mutta me tunnustamme myös, että se tarvitsee jatkuvasti puhdistusta ja uudistusta.²⁹

Community (Geneva 1981)), kohta 14.

24 *Salvation and the Church. An agreed Statement by the Anglican-Roman Catholic International Commission – ARCIC II* (London 1987), kohta 19.

25 *Meissen*, kohta 15; vert. *Pullach*, kohdat 23–25.

26 Artikla VIII.

27 CA, I ja III.

28 Vrt. *Meissen*, kohta 15(iii).

29 *Meissen*, kohta 15(vii); vrt. *Helsinki*, kohdat 44–51; ks. myös kohdat 14–20 edellä.

g. Me uskomme, että vedellä kastaminen kolmiyhteisen Jumalan nimeen liittää kastetun Jeesuksen Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, ottaa hänet jäseneksi yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen kirkkoon ja antaa armosta uuden elämän lahjan Hengessä. Koska meillä kaikilla on käytössä lapsikaste ja pidämme sitä arvossa, otamme vakavasti myös katekeettisen tehtävämme kasvat-³⁰taa kastetut lapset varttuneina tunnustautumaan Kristukseen. Kaikkien meidän perinteissämme *kastetta* seuraa *konfirmaatio*. Me tunnustamme kirkoiissamme kaksi perinnettä, joilla molemmilla on esikuvansa aikaisemmillä vuosisadoilla: anglikaanisissa kirkoiissa konfirmaation toimittaa piispa, Pohjoismaiden ja Baltian kirkoiissa sen tekee tavallisesti paikallinen pappi. Kaikissa meidän kirkoiissamme siihen kuuluu kolmiyhteisen Jumalan avuksihuutaminen, kastetunnustuksen uudistaminen ja rukous, että kasteen armon uudistamisen kautta konfirmoitava vahvistuisi nyt ja aina.

h. Me uskomme, että Kristuksen ruumis ja veri ovat todellisesti läsnä, ne jaetaan ja otetaan vastaan viinin ja leivän muodossa *Herran pyhässä ehtoollisessa (eukaristiassa)*. Tällä tavalla me vastaanotamme ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen ruumiin ja veren, ja hänessä syntien anteeksiantamuksen ja kaikki hänen kärsimyksensä tuottamat lahjat.³¹ Ehtoollisen muistelu ei ole vain menneen tapahtuman tai sen merkityksen mieleen palauttamista, vaan kirkon vaikuttavaa julistusta Jumalan voimallisista teoista.³² Vaikka me emme pysty tarjoamaan Jumalalle arvollista uhria, Kristus yhdistää meidät itsensä kanssa uhratessaan itsensä Isälle ainutkertaisessa, kokonaisuudessa, täydellisessä ja riittävässä uhrissa, jonka hän on antanut meidän kaikkien puolesta. Ehtoollisessa toimii itse Jumala, joka antaa elämän Kristuksen ruumiiseen ja uudistaa sen jokaista jäsentä.³³ Viettäessään ehtoollista kirkko rakentuu ja saa ravintoa, vahvistuu uskossa ja toivossa, todistuksessa ja palveluksessa joka päivän.

30 *Meissen*, kohta 15(iv); vrt. *Helsinki*, kohdat 22–25.

31 *Pullach*, kohta 67.

32 *Anglican-Roman Catholic International Commission. The Final Report. Windsor, September 1981 (London 1982) (ARCIC I), Eucharistic Doctrine*, kohta 5.

33 *BEM, Eucharist*, kohta 2.

Tässä meillä on jo esimakua Jumalan valtakunnan iankaikkisesta autuudesta.³⁴

i. Me uskomme, että *kirkon kaikki jäsenet* on kutsuttu osallistumaan sen apostoliseen tehtävään. Kaikille kastetuille on Pyhä Henki sen vuoksi antanut erilaisia lahjoja ja palvelutehtäviä. Heidät on kutsuttu antamaan koko elämänsä 'eläväksi uhriksi' ja rukoilemaan kirkon ja koko maailman pelastuksen puolesta.³⁵ Tämä on koko Jumalan kansan yhteinen pappeus ja kutsu virkaan ja palvelukseen.

j. Me uskomme, että *virkaan vihitty pappeus* on yhteisössä, jonka kirkko muodostaa, palvelemassa koko Jumalan kansaa sen tehtävässään. Me pidämme sanan ja sakramenttien hoitamisen virkaa Jumalan säätämystenä ja lahjana kirkolle.³⁶ Ordinoitut papit ovat niin kuin kaikki kristityt yhteydessä sekä Kristuksen pappeuteen että kirkon pappeuteen.³⁷ Tämä vihityn viran perustava ykseys ilmenee sanan ja sakramenttien palveluksessa. Kirkon elämässä tämä ykseys on saanut erilaisia muotoja. Piispan, papin ja diakonin kolmisäikeinen virka tuli yleiseksi varhaisten vuosisatojen kirkossa ja on säilynyt monessa kirkossa, vaikkakin usein osittaisessa muodossa. 'Piispan, presbyterin ja diakonin kolmisäikeinen virka voi tänään palvelella ilmauksena siitä ykseydestä, jota me etsimme, ja myös keinona saavuttaa se'.³⁸

k. Me uskomme, että *pastoraalinen kaitsennan virka (episkope)*, jota hoidetaan henkilökohtaisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti, on välttämätön kirkon ykseyden ja apostolisuuden todisteena ja vaalijana.³⁹ Edelleen me säilytämme ja käytämme *piispan virkaa* merkkinä halustamme Jumalan avulla varmistaa kirkon jatkuvuus apostolisessa elämässä ja todistuksessa. Tästä syystä kaikissa meidän kirkoissamme on henkilökohtaisesti hoidettu piispan virka.⁴⁰

34 Vrt. *Helsinki*, kohta 28.

35 *BEM, Ministry*, kohta 17.

36 Vrt. *Niagara*, kohta 68, *Meissen*, kohta 15(viii) ja *Helsinki*, kohdat 32–42.

37 *BEM, Ministry*, kohta 17.

38 *BEM, Ministry*, kohta 22.

39 Vrt. *Niagara*, kohta 69 ja *Meissen*, kohta 15(ix).

40 Ks. *Niagara*, kohdat 23–30, 41–59 ja 81–110 sekä *Pullach*, kohta 79–92.

l. Meillä on *sama toivo* Jumalan valtakunnan lopullisesta tulemisesta, ja me uskomme, että meidät on kutsuttu tässä eskatologisessa perspektiivissä tekemään työtä, edistämään oikeudenmukaisuutta, etsimään rauhaa ja pitämään huolta luomakunnasta. Jumalan valtakunnan velvollisuudet ohjaavat elämäämme kirkossa ja huolenpitoamme luomakunnasta. 'Kristillinen usko on, että Jumala on tehnyt rauhan Jeesuksen kautta "hänen ristinsä verellä" (Kol. 1: 20), perustaen näin ainoan kestävän keskuksen koko ihmissuvun ykseydelle'.⁴¹

33. Tämä tiivistelmä todistaa suuresta yksimielisyydestä uskossa ja opissa. Ei tosin vaadita, että jokaisen perinteen tulee hyväksyä meidän erilaisten traditioittemme tyypilliset opilliset sanamuodot, mutta se vaatii meitä kohtaamaan ja voittamaan esteet, jotka vielä ovat läheisemmän yhteyden tiellä.

41 *God's Reign and Our Unity. The Report of the Anglican-Reformed International Commission 1981–1984*. Woking, England, January 1984 (London 1984), kohta 18; *Niagara*, kohta 70 ja *Meissen*, kohta 15(x).

IV PIISPUUS KIRKON APOSTOLISUUDEN PALVELIJANA

34. Piispanvirka ja sen suhde suksessioon on ollut pitkään ongelmallinen. Uskonpuhdistuksen aikaan kaikki kirkkomme vihkivät piispoja (joskus käytettiin termiä superintendentti piispan synonyyminä) olemassaoleville katolisen kirkon istuimille. Näin ne osoittivat haluavansa, että yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon elämä ja virka jatkuisivat edelleen. Joillakin alueilla piispanvihkimysten historiallinen suksessio säilyi piispojen toimittaessa vihkimisen, kun taas toisaalla joissakin tapauksissa piispan tai superintendentin vihkijänä oli pappi, minkä uskottiin seuraavan alkukirkon esikuvaa.⁴² Eräs seuraus tästä oli, että kirkkojemme virat eivät enää olleet yhtä, mikä taas oli este yhteiselle todistukselle, palvelulle ja työlle. Piispallisten vihkimysten ketjun katkettua on näissä kirkkoissa kuitenkin aina pyritty varmistamaan kirkon apostolinen jatkuvuus ja haluttu elää kirkkona, joka on evankeliumin kirkko ja jota palvelee piispallinen kaitsennan virka. Näiden kirkkojen myöhempi perinne osoittaa, että ne ovat uskollisia kirkon apostolisuudelle. Viimeisten sadan vuoden aikana kaikki meidän kirkkomme ovat tunteneet kasvavaa tarvetta voittaa tämä vaikeus ja antaa yhteinen ilmaus siitä, että ne ovat jatkuvasti osallisia yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon elämään.

35. Tämän ongelman vuoksi me haluamme nyt tässä esitellä laajemmin käsitystämme koko kirkon apostolisuudesta ja siihen sisältyvistä apostolisesta virasta, piispanviran suksessiosta ja historiallisesta suksessiosta merkinä. Kaikki ne liittyvät toisiinsa.

A Koko kirkon apostolisuus

36. 'Uskontunnustuksessa kirkko tunnustaa olevansa apostolinen. Kirkko elää katkeamattomassa perinnössä, joka on lähtöisin apostoleista ja heidän julistuksestaan. Sama Herra, joka lähetti apostolit, on jatkuvasti läsnä kirkossa. Henki varjelee kirkkoa apostolisessa traditiossa siihen asti, kunnes historia saa täyttymyksensä Jumalan valtakunnassa. Apos-

42 Tästä asiasta lähemmin artikkeleissa, jotka sisältyvät tämän asiakirjan englanninkieliseen laitokseen: *Essays on Church and Ministry in Northern Europe* (ks. nootti 2 edellä).

tolinen traditio kirkossa merkitsee apostolien kirkon pysyvien tunnusmerkkien säilymistä: todistusta apostolisesta uskosta, evankeliumin julistusta ja tuoretta tulkintaa, kasteen ja ehtoollisen toimittamista, kirkon viran velvollisuuksien siirtämistä uusille ihmisille, yhteyttä rukouksessa, rakkaudessa, ilossa ja kärsimyksessä, sairaiden ja puutteessa olevien palvelemista, yhteyttä paikallisten kirkkojen kesken ja niiden lahjojen jakamista, jotka Herra on kullekin antanut'.⁴³

37. Kirkolla on tänään, kuten oli apostoleillakin, vastuu julistaa evankeliumia kaikille kansoille, koska hyvä uutinen Jeesuksesta Kristuksesta ilmoittaa Jumalan iankaikkisen suunnitelman sovittaa kaiken Pojassaan. Kirkko on kutsuttu olemaan uskollinen ohjeelliselle apostoliselle todistukselle Herransa elämästä, kuolemasta, ylösnousemuksesta ja korottamisesta. Kirkko saa tehtävänsä ja voiman täyttää tehtävänsä lahjana ylösnousseelta Kristukselta. Tällä tavalla kirkko on apostolinen kokonaisuutena. 'Apostolisuus merkitsee, että Jeesus on lähettänyt kirkon olemaan maailmaa varten, ottamaan osaa hänen tehtävänsä, joka on myös Jeesuksen lähettäjän tehtävä, olemaan osallinen Isän ja Pojan työhön Pyhän Hengen voimassa'.⁴⁴

38. Jumala Pyhä Henki vuodattaa lahjansa koko kirkon päälle (Ef. 4:11–13, 1 Kor. 12:4–11), ja kutsuu miehiä ja naisia, sekä maallikoita että virkaan vihittyjä, antamaan oman osuutensa yhteisön rakentamiseen. Täten koko kirkko ja sen jokainen jäsen on osallinen ja antaa oman panoksensa evankeliumin levittämiseen ilmentämällä ja toteuttamalla uskollisesti apostolien kirkon pysyviä tuntomerkkejä tietyssä aikana ja tietyssä paikassa. Sen todistukselle eivät ole olennaisia vain sanat, vaan jäsenten rakkaus toisiaan kohtaan ja kuinka se palvelee puutteenalaisia. Olennaisia ovat myös sen taloudellisten ja muiden voimavarojen käyttö, sen elämän oikeudenmukaisuus ja vaikuttavuus sekä kurinalaisuus, sen vallanjako ja vallankäyttö, sekä kuinka seurakunnat viettävät jumalanpalvelusta. Kaikki nämä ovat viestejä, joiden tulee keskittää huomio Kristukseen, todelliseen Jumalan Sanaan, ja niiden on noustava elämästä Pyhässä Hengessä.

43 BEM, Ministry, kohta 34.

44 Niagara, kohta 21.

39. Siksi apostolisen suksektion ensisijainen ilmentymä on apostolinen traditio, joka sisältyy kirkkoon kokonaisuutena. Suksektio osoittaa, että Kristuksen oma tehtävä, johon kirkko osallistuu, pysyy ja sen vuoksi se siirtyy eteenpäin.⁴⁵

40. Koko kirkon apostolisuuden sisällä on viran apostolinen suksektio, joka palvelee ja ilmentää kirkon jatkuvuutta Kristuksessa ja sen uskollisuutta Kristuksen sanoille ja teoille, jotka apostolit ovat meille välittäneet.⁴⁶ Vihityillä viralla on erityinen vastuu todistaa tästä perinnöstä ja julistaa sitä uudestaan Kristuksen valtuuttamana jokaiselle sukupolvelle.⁴⁷

B Apostolinen virka

41. Kirkon rakentamiseksi Jumala on antanut apostolisen viran, jonka meidän Herramme on perustanut ja välittänyt meille apostolien kautta. Vihityn viran tärkein tehtävä on koota ja rakentaa Kristuksen ruumista julistamalla ja opettamalla Jumalan sanaa, jakamalla sakramenteja ja ohjaamalla yhteisön elämää jumalanpalveluksessa, lähetystehtävässä ja diakoniassa.⁴⁸ Henkilön erottaminen koko elämän kestävään vihittyyn virkaan rukouksella, Pyhän Hengen avuksihuutamisella ja käten päällepanemisella muistuttaa kirkkoa siitä, että se saa tehtävänsä itseltään Kristukselta, ja ilmaisee, että kirkko haluaa vakaasti ja kiitollisesti elää uskollisena tälle tehtävälle ja lahjalle. Yhden viran erilaiset tehtävät tulevat esiin sen rakenteessa. Piispojen, pappien ja diakonien kolmissäikeisestä virasta tuli ordinoidun viran yleinen malli alkukirkossa. Myöhemmin se koki tuntevia muutoksia, kun sitä toteutettiin käytännössä, ja se kehittyi vielä tänäänkin.⁴⁹

42. Jumalan lahjojen moninaisuus tarvitsee yhteensovittamista siten, että se rikastuttaa koko kirkkoa ja sen ykseyttä. Tämä moninaisuus ja palvelutehtävien runsaus vaatii yhteensovittajan virkaa. Tämä on kaitsennan virka, *episkope*. Se on koko yhteisön elämästä huolehtimista, pappien

45 BEM, Ministry, kohta 35

46 Vert. BEM, Ministry, kohta 34: selitys.

47 BEM, Ministry, kohta 35.

48 BEM, Ministry, kohta 13.

49 Vrt. BEM, Ministry, kohta 22.

pastoraalista hoitoa ja todellista Kristuksen lauman ruokkimista niin kuin Kristus on käkenyt, yhteydessä muitten seutujen kristittyjen kanssa. *Episkope* (kaitsenta) on tarpeen koko kirkolle ja sen uskollinen harjoittaminen evankeliumin valossa on olennaisen tärkeää sen elämälle.

43. Kirkon ja sen tehtävän kaitsenta on piispan erityinen velvollisuus. Piispan viran tehtävänä on palvelu ja yhteyden ylläpitäminen uskovien yhteisön sisällä ja koko yhteisön kanssa maailmaan päin. Piispat saarnavat sanaa, toimittavat sakramenteja ja harjoittavat kirkkokuria. Siten he ovat kaitsennan, jatkuvuuden ja ykseyden viran edustajia kirkossa. Heillä on pastoraalinen vastuu alueesta, johon heidät on kutsuttu. He palvelevat kirkon opetuksen, jumalanpalveluksen ja sakramenttielämän apostolisuutta, katolisuutta ja ykseyttä. Heidän vastuullaan on johtajuus kirkon toteuttaessa lähetystehtäväänsä.⁵⁰ Mitään näistä tehtävistä ei pitäisi hoitaa erillään koko kirkosta.

44. Kaitsennan virkaa hoidetaan henkilökohtaisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti. Se on henkilökohtaista, koska Kristuksen läsnäolon merkkinä kansansa keskuudessa voi parhaiten olla henkilö, joka on vihitty julistamaan evankeliumia ja kutsumaan yhteisöä palvelemaan Herraa elämän ja todistuksen ykseydessä. Se on kollegiaalista, ensiksi koska piispa kokoa virkaan vihityt hoitamaan yhdessä viran tehtäviä ja edustamaan yhteisöä sen asioissa; toiseksi koska piispojen kollegiaalisuuden kautta paikallinen kristittyjen yhteisö on yhteydessä laajempaan kirkkoon ja universaalikirkko tähän yhteisöön. Se on yhteisöllistä, koska vihityn viran hoitamisen juuret ovat yhteisön elämässä ja se tarvitsee yhteisön aktiivista osallistumista Jumalan tahdon ja Hengen johdatuksen löytämiseen. Useimmissa kirkkoissamme tämä tapahtuu nykyisin synodaalisesti eli kirkolliskokouksen muodossa. Piispat, yhdessä muiden viranhaltijoiden ja koko yhteisön kanssa ovat vastuussa siitä, että viran valtuutus välittyy kirkossa eteenpäin järjestyneessä muodossa.⁵¹

45. Kaitsennan persoonallinen, kollegiaalinen ja yhteisöllinen ulottuvuus saavat ilmaisunsa kirkon elämän paikallisella, alueellisella ja universaalilla tasolla.

50 BEM, Ministry, kohta 29.

51 Vert. BEM, Ministry, kohdat 26 ja 29.

C Piispanvirka apostolisen suksektion palvelijana

46. Kirkon uskollisuuden syvin perusta apostolisen perinteen vaalinnassa on Herran lupaus ja Pyhän Hengen läsnäolo, joka vaikuttaa koko kirkossa. Kaitsennan viran jatkuvuus on ymmärrettävä koko kirkon apostolisen elämän ja tehtävän yhteydessä. Piispanviran apostolinen suksektion on näkyvä ja persoonallinen keino kiinnittää huomio koko kirkon apostolisuuteen.

47. Apostolisen suksektion jatkuvuus ilmaistaan piispan ordinaatiossa eli vihkimisessä. Tässä toimituksessa Jumalan kansa kerääntyy vahvistamaan valinnan ja rukoilemaan vihittävän puolesta. Kun vihkivä piispa panee muiden edustajien kanssa rukouksessa kädet vihittävän päälle, koko kirkko huutaa avukseen Jumalaa luottaen hänen lupaukseensa antaa Pyhä Henkensä liitossaan olevalle kansalle (Jes. 11:1–3; vrt. *Veni Creator Spiritus*). Raamatullinen kätten päällepanemisen akti on merkitykseltään rikas. Se voi merkitä (muun ohella) erottamista, valtuuttamista tai tervetuloitoivotusta. Sitä käytetään monissa yhteyksissä: konfirmaatiossa, synninpäästössä, parantamisessa ja ordinaatiossa. Toisaalta kätten päällepanemisella ja rukouksella tunnustetaan ja vahvistetaan Jumalan jo antama armolahja; toisaalta se tehdään täydelliseksi palveluksen työhön. Kätten päällepanemisen täsmällinen merkitys tai tarkoitus määräytyy siitä rukouksesta tai julistuksesta, joka sitä seuraa. Piispuuden ollessa kyseessä vihkiminen kätten päällepanemisella ja rukouksella merkitsee, että tehdään, mitä apostolit tekivät ja mitä kirkko on kautta aikojen tehnyt.

48. Piispan vihkimisessä merkki vaikuttaa neljällä tavalla. Ensiksi se todistaa kirkon luottamuksesta, että Jumala on uskollinen kansaansa kohtaan ja että Kristus on lupauksensa mukaan läsnä kirkossaan Pyhän Hengen voimassa. Toiseksi se ilmaisee kirkon pyrkimystä olla uskollinen Jumalan aloitteelle ja lahjalle, kun se elää jatkuvasti apostolisessa uskossa ja traditiossa. Kolmanneksi piispojen ryhmän osallistuminen kätten päällepanemiseen merkitsee, että he ja heidän kirkkonsa hyväksyvät uuden piispan ja siten kirkkojen katolisuuden.⁵² Neljänneksi se antaa viran ja sen toimivallan Jumalan tahdon ja säätämysten mukaisesti. Näin piispa saa vihkimisaktissa merkin Jumalan hyväksymisestä ja pysyvän

52 Vrt. *Niagara*, kohta 91.

valtuutuksen johtaa hiippakuntaansa kaikkien kirkkojen yhteisessä uskossa ja apostolisessa elämässä.

49. Jatkuvuus, jota piispan virkaanvihkiminen merkitsee, ei voi olla irrallaan elämän ja todistuksen jatkuvuudesta siinä hiippakunnassa, johon hänet on kutsuttu. Nimenomaan niissä olosuhteissa, jotka vallitsevat meidän kirkoissamme, historiallisten piispanistuinten täyttämisen ilmentävä jatkuvuus on enemmän kuin henkilökohtaista. Halu säilyttää hiippakunta- ja seurakuntarakenne pastoraalisessa elämässä ja virassa osoittaa, että kirkot haluavat jatkuvasti pitää yllä universaalkirkon virkaa sanan ja sakramenttien hoidossa.

D Historiallinen piispuus merkinä

50. Koko kirkko on merkki Jumalan valtakunnasta.⁵³ Piispan virkaan vihkiminen on merkki Jumalan uskollisuudesta kirkkoaan kohtaan, erityisesti sen lähetystehtävän kaitsennassa. Piispan vihkiminen historiallisessa suksektion (so. pyrkimys säilyttää vihkimysten ketju ehyenä apostoleista asti) on myös merkki.⁵⁴ Niin tehdessään kirkko antaa viestin, että se huolehtii koko elämänsä ja tehtävänsä jatkumisesta, ja vakuuttaa, että se haluaa ilmentää apostolien kirkon pysyviä tunnusmerkkejä. Jotta merkin tarkoitus tulisi selvästi ymmärretyksi, on tarpeen liittää vihkimisjumalanpalvelukseen kirkon uskon tunnustus ja kuvaus virasta, johon uusi piispa on kutsuttu. Tällä tavalla historiallisen piispallisen suksektion merkki asettuu selvästi oikealle paikalleen Kristuksen evankeliumin jatkuvan julistamisen ja kirkon tehtävän yhteydessä.

51. Historiallisen piispanviran suksektion merkin käyttö ei sellaisenaan takaa kirkon uskollisuutta apostolisen uskon, elämän ja tehtävän kaikille puolille. Historian kuluessa on ollut skismoja sellaisissakin kirkoissa, jotka ovat käyttäneet historiallisen suksektion merkkiä. Merkki ei myöskään takaa piispan henkilökohtaista uskollisuutta. Siitä huolimatta merkin säilyttäminen on pysyvä kehoitus uskollisuuteen ja ykseyteen, kutsu todistukseen ja tehtävään toteuttaa entistä täydellisemmin apostolien kirkon pysyviä tunnusmerkkejä.⁵⁵

53 Ks. kohdat 17–22 edellä.

54 Ks. kohdat 47 ja 48 edellä.

55 Ks. kohta 36 edellä.

52. Uskollisuutta koko kirkon apostoliselle kutsumukselle pitää voimassa useampi kuin yksi jatkuvuus. Sen vuoksi kirkko, joka on säilyttänyt piispallisen suksession merkin, on vapaa tunnustamaan piispanviran päteväksi sellaisellakin kirkossa, jossa joskus uskonpuhdistuksen aikaan piispan vihkipäivänä on ollut pappi tai presbyteri. Samoin kirkko, jossa piispuus on säilynyt tällaisen vihkimyksen kautta, voi vapaasti osallistua vastavuorisiin piispanvihkimyksiin sellaisen kirkon kanssa, joka on säilyttänyt vihkimysten ketjun ehjänä, ja ottaa käyttöön tämän merkin kieltämättä aikaisempaa apostolista jatkuvuuttaan.⁵⁶

53. Kirkkojemme ja virkojemme vastavuoroinen tunnustaminen tapahtuu teologisessa katsannossa ennen kuin kätten päällepanemisen merkkiä käytetään historiallisessa suksessionissa. Tämän merkin käyttöönotto ei sisällä moitetta virkoja kohtaan sellaisissa kirkkoissa, jotka eivät ole aikaisemmin käyttäneet tätä merkkiä. Se on paremminkin keino tehdä kirkon ykseys ja jatkuvuus kaikkina aikoina ja kaikkialla näkyvämmäksi.

54. Siinä määrin kuin virkamme ovat olleet erossa, kaikilta kirkoiltaamme on puuttunut jotakin siitä täyteydestä, jonka Jumala haluaa antaa kansalleen (Ef. 2:23 ja 3:17–19). Liittymällä yhteen ja saamalla palvelukseemme sovitun ja vastavuoroisesti tunnustetun piispuuden kirkkomme ovat sekä uskollisempia kutsumukselleen että paremmin tietoisia uudistuksen tarpeestaan. Kun elämme yhdessä ja meillä on yhteiset virat sekä näkyvä läheinen ykseys, me vahvistumme jatkamaan Kristuksen tehtävää maailmassa.

E Uusi vaihe

55. Edelläolevissa luvuissa kirjatulla yksimielisyydellä on kauaskantoisen luonne. Sen perusteella on ilmeistä, että me olemme saavuttaneet uuden vaiheen yhteisellä uskontiellämme. Me olemme olleet yhtä mieltä kirkon olemuksesta ja tarkoituksesta (Luku II), sen uskosta ja opista (Luku III), erityisesti koko kirkon apostolisuudesta, siinä olevasta apostolisesta virasta ja piispuudesta kirkon palvelijana (Luku IV).

⁵⁶ Historiallista taustaa on selvitetty tämän asiakirjan englanninkieliseen laitokseen sisältyvissä artikkeleissa (ks. nootti 2 edellä).

56. Tämän yksimielisyyden perusteella me uskomme

- että meidän kirkkojemme pitäisi luottavaisesti tunnustaa toinen toisensa kirkkoiksi ja solmia uudet suhteet keskenään;
- että kukin kirkko on kokonaisuutena säilyttänyt todistuksen palvelun aidon apostolisen suksession;
- että kuhunkin kirkkoon on välittynyt apostolinen sanan ja sakramenttien virka rukouksen ja kätten päällepanemisen kautta;
- että kukin kirkko on säilyttänyt järjestyneen piispallisen viran suksession pastoraalisessa elämässään, mikä tulee erityisesti ilmi piispojen vihkimisessä sekä historiallisten piispanistuinten kokemuksissa ja todistuksessa (IV C).

57. Kaiken tämän valossa me näemme, että on tullut aika, jolloin kaikki meidän kirkkomme voivat yhdessä tunnustaa historiallisen piispanviran suksession arvon ja käytön merkinä (IV D). Tämä merkitsee, että ne kirkot, joissa tätä merkkiä ei ole johonkin aikaan ollut, ovat vapaita tunnustamaan merkin arvon ja niiden tulisi ottaa se käyttöön kieltämättä omaa apostolista jatkuvuuttaan. Tämä merkitsee myös, että kirkot, joissa merkki on ollut käytössä, ovat vapaita tunnustamaan piispanviran todellisuuden ja vahvistamaan apostolisen jatkuvuuden niissä kirkkoissa, joissa piispallisen suksession merkki ei ole johonkin aikaan ollut käytössä.

V KOHTI LÄHEISEMPÄÄ YKSEYTTÄ

PORVOON JULISTUS

A Yhteinen julistus

58. Koska meillä on yhteinen näkemys kirkon olemuksesta ja tarkoituksesta, perustava yksimielisyys uskosta ja sama käsitys piispuudesta kirkon apostolisuuden palvelijana, mikä sisältyy Porvoon yhteisen julkilausuman lukuihin II–IV, suosittelemme, että kirkkomme antavat yhdessä seuraavan julistuksen:

Me Tanskan kirkko, Englannin kirkko, Viron evankelis-luterilainen kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Islannin evankelis-luterilainen kirkko, Irlannin kirkko, Latvian evankelis-luterilainen kirkko, Liettuan evankelis-luterilainen kirkko, Norjan kirkko, Skotlannin episkopaalinen kirkko, Ruotsin kirkko sekä Walesin kirkko tunnustamme ja lupamme seuraavaa:

- a (i) me tunnustamme toinen toistemme kirkot kirkoiksi, jotka kuuluvat yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen Jeesuksen Kristuksen kirkkoon ja jotka ovat todellisesti osallisia koko Jumalan kansan apostolisesta tehtävästä;
- (ii) me tunnustamme, että kaikissa kirkoissamme puhtaasti julistetaan Jumalan sanaa ja kasteen ja ehtoollisen sakramentit oikein toimitetaan;
- (iii) me tunnustamme, että kaikki meidän kirkkomme tunnustavat samaa apostolista uskoa;
- (iv) me tunnustamme, että toinen toistemme ordinoidut virat ovat Jumalan lahjoja ja hänen armonsa työvälineitä ja että niillä on ei vain Hengen sisäinen kutsumus vaan myös Kristuksen valtuutus tehtävänsä hänen ruumiinsa eli kirkon kautta;
- (v) me tunnustamme, että kaikissa kirkoissamme hoidetaan kaitsentaa (episkope); sitä harjoitetaan monenlaisissa muodoissa henkilökohtaisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti ja se merkitsee apostolisen elämän, tehtävän ja viran jatkumista;

(vi) me tunnustamme, että piispan virkaa arvostetaan ja säilytetään kaikissa kirkoissamme näkyvänä merkinä, joka ilmaisee ja palvelee kirkon ykseyttä ja jatkuvuutta apostolisessa elämässä, tehtävässä ja virassa.

b Me sitoudumme

(i) elämään yhdessä hoitaessamme palvelutehtäväämme, rukoilemaan toistemme puolesta ja toisemme kanssa sekä jakamaan voimavarojamme;

(ii) toivottamaan toistemme jäsenet tervetulleiksi vastaanottamaan sakramenteja ja muita pastoraalisia palveluksia;

(iii) pitämään kaikkien kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä;

(iv) toivottamaan diasporaseurakunnat tervetulleiksi kotimaisten kirkkojen elämään, jolloin rikastutamme toinen toistamme;

(v) toivottamaan henkilön, joka on vihitty piispallisesti piispan, papin tai diakonin virkaan jossakin meidän kirkoistamme, tervetulleeksi, kutsusta ja kaikkien niiden säädösten mukaan, jotka kunakin aikana ovat voimassa, palvelemaan vastaanottavan kirkon samassa virassa ilman uudelleenvihkimistä;

(vi) kutsumaan vastavuoroisesti toistemme piispoja ottamaan normaalisti osaa kätten päälle panemiseen piispanvihkimyksessä merkinä kirkon ykseydestä ja jatkuvuudesta;

(vii) pyrkimään yhteiseen näkemykseen diakonin virasta;

(viii) perustamaan sopivia muotoja käydä kollegiaalisia ja konsiliaarisia neuvotteluja uskoa ja kirkkojärjestystä, elämää ja työtä koskevista merkittävistä kysymyksistä;

(ix) rohkaisemaan kirkkojemme edustajia käymään neuvotteluja ja helpottamaan opiskelua sekä ideoiden ja informaation vaihtoa teologisissa ja pastoraalisissa asioissa;

(x) perustamaan yhteydenpitoryhmän, jonka tehtävänä on edistää kasvuamme yhteyteen ja koordinoida tämän sopimuksen toteuttamista.

B Yhteiset juhla jumalanpalvelukset

59. Suosittelemme, että tämä sopimus ja uudet suhteemme otetaan käyttöön ja vahvistetaan kolmessa keskeisessä ehtoollisjumalanpalveluksessa, joissa kaikki kirkkomme olisivat edustettuina. Nämä juhlallisuudet olisivat merkinä siitä, että

- me riemullisesti hyväksymme toinen toisemme;
- me sitoudumme yhdessä kirkon uskoon ja sakramenttielämään;
- me toivotamme ao. kirkkojen papit ja jäsenet tervetulleiksi omiksi papeiksemme ja jäseniksemme;
- me sitoudumme yhdessä kirkon tehtävään.

Nämä juhlallisuudet sisältäisivät:

- Porvoon julistuksen lukemisen ja allekirjoittamisen;
- keskeisellä paikalla kiitosrukouksen menneestä ja esirukouksen toistemme puolesta tulevan edessä, jolloin luterilaiset rukoilevat anglikaanien ja anglikaanit luterilaisten puolesta;
- rauhan tervehdysten;
- yhteisen ehtoollisen vieton;
- muita sanallisia ja liturgisia ilmaisuja siitä, että elämme yhteydessä.

C Laajempi ekumeeninen sitoutuminen

60. Me iloitsemme sopimuksestamme ja siitä näkyvän ykseyden muodosta, jonka se tekee mahdolliseksi. Me näemme siinä askeleen sellaiseen näkyvään ykseyteen, jota kaikki ekumeeniseen liikkeeseen sitoutuneet kirkot pyrkivät ilmentämään. Me emme pidä tätä askelta läheisempään yhteyteen päämääränä sinänsä vaan osana laajempaa yhteyspyrkimystä. Tämä tavoite sisältää seuraavaa:

- vahvistetaan siteitä, joita jokaisella kirkollamme on toisten kirkkojen kanssa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla;
- syvennetään suhteita näiden kahden maailmanlaajuisen tunnustuskunnan sisällä ja välillä sekä tuetaan pyrkimyksiä läheisempään yhteyteen anglikaanisten ja luterilaisten kirkkojen välillä muilla alueilla, erityi-

sesti Afrikassa ja Pohjois-Amerikassa, joissa on tekeillä uusia sopimuksia;

- kehitetään edelleen olemassaolevia siteitä maailman muihin kirkkokiintiin, erityisesti niihin, joitten kanssa meillä on ekumeenisia dialogeja ja sopimuksia;
- tuetaan yhdessä paikallisia, kansallisia ja alueellisia ekumeenisia neuvostoja, Euroopan kirkkojen konferenssia ja Kirkkojen maailmanneuvostoa.

61. Kirkkojemme yhteinen perintö ja yhteinen kutsumus, jotka on ilmaistu tässä sopimuksessa, muistuttavat meitä velvollisuudestamme tukea yhdessä muiden ekumeenisia pyrkimyksiä. Samalla olemme selvillä omasta tarpeestamme rikastua toisia traditioita edustavien ja muualla maailmassa olevien kirkkojen oivalluksista ja kokemuksista. Yhdessä heidän kanssaan me olemme valmiit antamaan itsemme käytettäväksi työvälineinä Jumalan suunnitelmassa pelastaa ja sovittaa koko ihmiskunta ja koko luomakunta.

KESKUSTELUJEN KOKOUKSET

I	Sigtunastiftelsen, Sigtuna, Ruotsi	2.-7.8.1989
	Valmisteluryhmä: Ruotsin kirkko, Lontoo	9.-12.1.1990
	Valmisteluryhmä: Tallinna, Viro	5.-12.5.1990
II	Emmaus House, West Wickham, Englanti	18.-24.9.1990
	Valmisteluryhmä: Ruotsin kirkko, Lontoo	14.-16.1.1991
	Valmisteluryhmä: Ruotsin kirkko, Lontoo	2.-4.5.1991
III	Sankt Lukas Stiftelsens feriehjem, Smidstrup Strand,
Gilleleje, Tanska	21.-27.9.1991
	Valmisteluryhmä: St Columba's House,
Woking, Englanti	12.-15.2.1992
IV	Seurakuntaopisto, Järvenpää, Suomi	9.-13.10.1992

OSANOTTAJAT

Jäsenet

Englannin kirkko

Piispa David Tustin, Grimsby –
anglikaaninen puheenjohtaja
Piispa Stephen Sykes, Ely
Piispa John Hind, Horsham
Tuomiorovasti John Arnold, Durham
Arkkidiakoni David Silk, Leicester
Rouva Maryon Jägers

Irlannin kirkko

Pastori Paul Colton

Skotlannin episkopaalinen kirkko

Piispa Robert Halliday, Brechin

Walesin kirkko

Tuomiorovasti Huw Jones, Brecon

Tanskan kirkko

Piispa em. Henrik Christiansen, Aalborg
Pastori, tri Gerhard Pedersen

Viron evankelis-luterilainen kirkko

Rovasti, tri Toomas Paul
Tiit Pädam

Suomen evankelis-luterilainen kirkko

Piispa, TT Erik Vikström, Porvoo
Pastori, TT Lorenz Grönvik

Islannin evankelis-luterilainen kirkko

Pastori, tri Hjalti Hugason

Latvian evankelis-luterilainen kirkko

Rovasti Ringolds Muziks

Liettuan evankelis-luterilainen kirkko

Kirkkoherra Aldonis Putce
Pastori Jonas Kalvanas

Norjan kirkko

Piispa, tri Andreas Aarflot, Oslo
Pastori, apul. prof. Ola Tjørhom

Ruotsin kirkko

Piispa em., tri Tore Furberg, Visby –
luterilainen puheenjohtaja
Piispa, tri Tord Harlin, Upsala

Neuvonantajat

Pastori, TT Risto Cantell
Pastori, Professori Fredric Cleve
Canon John Halliburton

Canon Christopher Hill
Canon Stephen Platten
Canon Martin Reardon

Tarkkailijat

Pastori, tri Eugene Brand, Luterilainen maailmanliitto
Johtaja Gunnel Borgegård, Pohjoismaiden ekumeeninen neuvosto
Pastori, tri Günther Gassmann, Kirkkojen maailmanneuvosto
Pastori Henrik Roelvink, OFM, Katolinen kirkko:

Pohjoismaiden katolinen piispainkokous
Kirkkoherra Lennart Sjöström, Lutheran Council of Great Britain

Henkilökunta

Tri Mary Tanner
Mr. Colin Podmore
Pastori, TL Pirjo Työrinoja

Aikaisemmat jäsenet

Arkkipiispa George Carey, Bathin ja Wellsin piispana
Piispa Gunnar Lislerud, Borgin piispana

Aikaisemmat osanottajat

Pastori, tri Walter Bouman
Canon, tri Robert Wright
Pastori Geoffrey Brown
Kirkkoherra Kaj Engström
Anders Hess
Pastori Jón Baldvinsson

Anglican Consultative Councilin sekä Saksan evankelisen kirkon tarkkailijat olivat estyneet osallistumasta kokouksiin, mutta vastaanottivat kaikki asiakirjat. Katolinen kirkko Englannissa ja Walesissa vastaanotti kaikki asiakirjat, mutta ei lähettänyt tarkkailijoita. Kaikki asiakirjat toimitettiin myös Euroopan kirkkojen konferenssille sekä Utrechtin arkkipiispa Antonius Glazemakerille.

VALIKOIMA KOKOUKSISSA PIDETTYJÄ ESITELMIÄ

1989

David Tustin,	'The Meissen Document seen in Context'.
Ola Tjørhom,	'The Goal of Unity: Searching for a Common Ecumenical Vision', <i>One in Christ</i> , xxvi (1990), s. 80–93.
Martin Reardon,	'The Goal of Unity'.
John Halliburton,	'The Episcopal Office'.
Fredric Cleve,	'The Episcopal Office'.
Sven-Erik Brodd,	'Episcopacy in the Agreement on Intercommunion between the Anglican Communion and the Church of Sweden: the Church of Sweden Perspective'.

1990

Colin Podmore,	'Conciliar and Collegial Structures of the Church of England'.
David Tustin,	Ecumenical Update'.
Gerhard Pedersen,	'Structure and Function of the Danish National Church'.
Hjalti Hugason,	'The National Church of Iceland', <i>Studia Theologica</i> , xlv (1990), s. 51–63.
John Halliburton,	'Sign and Place'.
Ola Tjørhom,	'The Dialogue Process between the Church of England and the Nordic and Baltic Churches An Introduction'.
Ola Tjørhom,	'Bilateral Dialogues involving the Churches of the Nordic Countries – A provisional Survey'.

KESKUSTELUIHIN OSALLISTUNEET KIRKOT

Anglikaaniset kirkot

Englannin kirkko (*Church of England*)

Englannin, Isle of Manin sekä Kanaalisaarten väestö: 48 miljoonaa
Tuoreessa tutkimuksessa noin 55 % vastaajista piti itseään Englannin kirkon jäsenenä. Tämä merkitsee, että kirkossa olisi noin 21 miljoonaa aikuisjäsentä.

1990 jouluna ehtoollisella kävi 1.556.000 (4 % yli 15 vuotiaista)
1990 vaaliluettelot 1.396.000 (n. 3 % yli 15 vuotiaista)

1990 keskim. osall. sunnuntain jp:iin 1.143.000 (2,4 %)

Vuonna 1989 arvioitiin, että aikuisväestön osallistuminen sunnuntain jumalanpalveluksiin jakaantui karkeasti arvioiden tasan Englannin kirkon, Katolisen kirkon sekä vapaakirkkojen välillä.

2 kirkkoprovinsia, 44 hiippakuntaa, 13.060 seurakuntaa

Koko Englannin priimas: Canterburyn arkkipiispa
Englannin priimas: Yorkin arkkipiispa

10.954 kokopäivätoimista seurakuntapappia
arviolta 1.500 pappia muissa tehtävissä
(vankilat, sairaalat, puolustusvoimat, koulut, korkeakoulu- ja teollisuuspastorit; virkamiehet)
yli 1.000 ei palkattua pappia
noin 6.000 eläkkeellä olevaa pappia

Irlannin kirkko (*Church of Ireland*)

Väestö: Irlannin tasavalta: 3,5 miljoonaa
Pohjois-Irlanti: 1,6 miljoonaa
Jäsenet: Irlannin tasavalta: 95.000 (1981 väestönlaskenta)
Pohjois-Irlanti: n. 281.000

2 kirkkoprovinsia, 12 hiippakuntaa, 420 seurakuntaa

Koko Irlannin priimas: Armaghin arkkipiispa
Irlannin priimas: Dublinin arkkipiispa

520 kokopäivätoimista palkattua pappia (ml. piispat)
58 apupappia

265 eläkkeellä olevaa pappia

Skotlannin episkopaalinen kirkko (*Scottish Episcopal Church*)

Skotlannin väestö: 5,1 miljoonaa

1990 jäsenmäärä: 58.000

1990 ehtoollisella käyvät: 35.000

1 kirkkoprovinssi, 7 hiippakuntaa, 322 seurakuntaa

Priimas: The Primus (tällä hetkellä Edinburghin piispa)

352 toimivaa pappia

Walesin kirkko (*Yr Eglwys yng Nghymru*)

Walesin väestö: 2,8 miljoonaa

1992 ehtoollisella kävijää (pääsiäinen) 106.000

1991 vaaliluettelot: 100.000

1991 keskim. osall. sunnuntain jp:iin 62.000

1 kirkkoprovinssi, 6 hiippakuntaa, 1.142 seurakuntaa

Priimas: Walesin arkkipiispa (tällä hetkellä St Asaphin piispa)

680 kokopäivätoimista seurakuntapappia
? pappia muissa tehtävissä (lukumäärä ei tiedossa)

75 ei palkattua pappia

335 eläkkeellä olevaa pappia

Pohjoismaiden kirkot

Tanskan kirkko (*Den danske Folkekirke*)

Tanskan, Grönlannin ja Färsaarten väestö: 5,2 miljoonaa

1992 jäsenmäärä: 4.554.000 (88,2 %)

1991 ehtoollisella kävijät: 2,3 miljoonaa

11 hiippakuntaa (1994 alkaen 12), 2.300 seurakuntaa. Yhdestoista hiippakunta on Färsaarten ja kahdestoista tulee olemaan Grönlannin.

2.095 pappia virassa

Suomen evankelis-luterilainen kirkko

Suomen väestö:	5 miljoonaa
1992 jäsenmäärä:	4.370.000 (86,5 %)
1991 viikottaisia kävijöitä	118.000 (3,7 %)
8 hiippakuntaa, 598 seurakuntaa	
1.800 seurakuntapappia	
300 sairaala-, perheneuvonta-, koulu- ja teollisuuspastoria	
750 kirkkomuusikkoo	
1.100 diakoniatyöntekijää	
1.300 nuorisotyöntekijää	
2.800 lapsityöntekijää	
Priimas:	Turun ja Suomen arkkipiispa

Islannin evankelis-luterilainen kirkko (Thjóðkirkja Íslands)

Islannin väestö:	262.000
Jäsenmäärä:	242.000 (92,2 %)
Konfirmoidut:	97 % ikäluokasta
Kirkossa kävijät (kerran tai us. kk:ssa)	10 %
1 hiippakunta, 115 pitäjaseurakuntaa, 288 seurakuntaa	
130 kokopäivätoimista pappia	
Piispa:	Islannin piispa

Norjan kirkko (Den norske kirke)

Norjan väestö:	4,3 miljoonaa
Arvioitu jäsenmäärä:	88,8 %
1992 sunnuntainen kävijämäärä:	136.000 (3,6 % jäsenistä)
1992 keskimäärin sunnuntain jp:ssa	99 henkeä
1992 kasteita:	49.000 (81,7 % elävinä syntyneistä)

11 hiippakuntaa, 625 pitäjaseurakuntaa, 1.359 seurakuntaa, 1.700 kirkkoa ja kappelia
1.083 kokopäivätoimista pappia
Piispainkokouksen preeses: Oslon piispa (*Preeses* eli puheenjohtaja valitaan vuosittain. Tähän asti on Oslon piispa aina valittu.)

Ruotsin kirkko (Svenska Kyrkan)

Ruotsin väestö:	8,6 miljoonaa (joista 8,2 miljoonaa Ruotsin kansalaista)
1991 jäsenmäärä:	7,6 miljoonaa (88,8 %) (92,3 % Ruotsin kansalaisista)
kirkossa käynti (kaikki jp:t)	23,4 miljoonaa käyntiä vuodessa (5,9 % jäsenistä viikottain)
kirkossa käynti (sunnuntaijp:t):	8,4 miljoonaa käyntiä vuodessa (2,1 % jäsenistä viikottain)
ehtoollisella kävijöitä (kaikki ehtoollisjp:t):	2,3 miljoonaa vuodessa
ehtoollisella kävijät (sunnuntain jp:t)	1,6 miljoonaa vuodessa
kasteet:	72,7 % kaikista lapsista
konfirmaatiot:	57,7 % vuosiluokasta
vihkimiset:	63,2 % kaikista vihkimisistä
hautaukset:	89,9 % kaikista hautauksista

13 hiippakuntaa, 2.552 seurakuntaa

Ruotsin priimas: Upsalan arkkipiispa
5.194 pappia (ml. 1.485 eläkkeellä olevaa)

Vuonna 1989 oli Ruotsin kirkon palveluksessa noin 28.000 henkilöä, joista suuri osa hautausmaitten hoidossa sekä väestörekisterin pidossa. Väestökirjanpitovastuun vähenemisen seurauksena on työsuhteessa olevien määrä nyt jonkin verran pienempi.

Baltian kirkot

Viron evankelis-luterilainen kirkko (Eesti Evangeelne Luterlik Kirik)

Viron väestö:	1,6 miljoonaa, joista 62 % virolaisia
Tuoreen tutkimuksen mukaan 60 % virolaisista pitää itseään luterilaisina	
Passiivisia jäseniä:	204.000
Aktiivisia jäseniä:	n. 75.000 (jp:iin osallistuvia)
154 seurakuntaa	
95 pappia ja 24 diakonia	
Kirkko muodostaa yhden hiippakunnan, jota johtaa arkkipiispa ja piispa, ja joka on jaettu 12 rovastikuntaan.	

Latvian evankelis-luterilainen kirkko (Latvijas evangeliski luteriska baznica)

Latvian väestö:	2,5 miljoonaa
Latvialaisia ulkomailla:	200.000
Jäsenmäärä:	350.000 (Latvia), 50.000 (ulkomaat)

yli 300 seurakuntaa Latviassa; 149 seurakuntaa ulkomailla

105 pappia + 22 pastoraaliapulaista Latviassa, 66 pappia ulkomailla (46 eläkkeellä)

Latvian kirkko (yksi hiippakunta) ja Latvian luterilainen kirkko ulkomailla (yksi hiippakunta) ovat jälleen yhdistymässä. Tällä hetkellä Latvian kirkon johdossa on piispa, kun taas ulkomaan hiippakunnan piispanvirka on avoin.

Liettuan evankelis-luterilainen kirkko (Lietuvos Evangeliku Liuteronu Baznycia)

Liettuan väestö:	3,8 miljoonaa
Konfirmoituja jäseniä:	25 – 30.000
Aktiivisia ehtoollisella käyviä jäs.:	15.000
1 hiippakunta, 41 seurakuntaa	
12 pappia (ml. diakonit)	

PORVOON YHTEINEN JULKILAUSUMA

Porvoon yhteinen julkilausuma on Englannin, Skotlannin, Walesin ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen välinen asiakirja, joka valmistui Järvenpäässä 9.–13. lokakuuta 1992 pidetyssä kokouksessa. Aloitteen asiasta tekivät vuonna 1989 Canterbury ja Upsalan arkkipiispat.

Asiakirjaan sisältyvä *Porvoon julistus* on lähetetty kirkkojen käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi. Siinä saavutettu yksimielisyys merkitsee läheisen kirkollisen ykseyden solmiutumista 12 anglikaanisen ja luterilaisen kirkon välille. Näissä kirkoissa on yhteensä noin 50 miljoonaa jäsentä.

ISBN 951-9301-77-1

Virallinen asiakirja on ilmestynyt kahdessa eri julkaisussa:

The Porvoo Common Statement. Conversations between The British and Irish Anglican Churches and the Nordic and Baltic Lutheran Churches. The Council for Christian Unity of the General Synod of the Church of England. Occasional Paper No. 3.

Together in Mission and Ministry. The Porvoo Common Statement with Essays on Church and Ministry in Northern Europe. Conversations between The British and Irish Anglican Churches and the Nordic and Baltic Lutheran Churches. Church House Publishing, London 1993.

Kannen kuva: Porvoon tuomiokirkko (© Kalevi Hujanen)

ISBN 951-9301-77-1

9 789519 301778